

HRVATSKA KONTROLA
ZRAČNE PLOVIDBE

Godišnje Izvješće o stanju Društva za 2018.

Oznaka: IZV-HKZP-2018-001
Verzija: 1.0
Datum: 30.04.2019.

402/19-01/04
04-03-02/01-19-01
31-05-2019

I Odobrenje dokumenta

	Ime i prezime	Organizacijska jedinica	Funkcija / radno mjesto	Datum	Potpis
Izradio:	Mislav Modrić	SLJPPFP / SFiKP / OR	Rukovoditelj Odjela računovodstva	30.04.2019.	
Pregledali:	Siniša Ljubić	SLJPPFP / SFiKP	Rukovoditelj SFiKP	30.04.2019.	
	Nino Karamatić	SLJPPFP	Direktor SLJPPFP-a	30.04.2019.	
Odobrio:	Vlado Bagarić	HKZP	Direktor Društva	30.04.2019.	

Ovaj dokument namijenjen je samo za internu uporabu. Nije dozvoljeno njegovo umnožavanje ni distribucija u bilo kojem obliku bez odobrenja izdavača, HKZP-a.

NAPOMENA: pri izradi Izvešća sudjelovali su i slijedeći stručnjaci: Roko Aralica (savjetnik), Velimir Gorup (VŠS za kontroling), Damir Poleš (voditelj USK-a), Alen Sajko (direktor SZM-a), Ivica Pivić (rukovoditelj Službe upravljanja ljudskim potencijalima), Martina Kitić (viši str. sur. za planiranje prometa i kapaciteta KZP - voditelj odsjeka), Teo Bratinčević (Savjetnik za finansijske poslove), Boris Gaćina (Savjetnik strategijskog plana i razvoja), Jurica Baričević (Rukovoditelj odjela ATM sustava - instruktor-spec. za sig.), Nino Karamatić (direktor SLJPPFP-a).

II Primjena

Ovaj dokument primjenjuje se danom odobrenja.

III Distribucijska lista

Organizacijska jedinica	Odgovorna osoba (funkcija / radno mjesto)	Broj primjeraka	Napomene
HKZP	Vlado Bagarić Direktor Društva	1	
SLJPPFP	Nino Karamatić Direktor SLJPPFP-a	1	
SUZP	Nenad Galić Direktor SUZP-a	1	
SZTS	Dario Grgurić Direktor SZTS-a	1	
SVZ	Hrvoje Filipović Direktor SVZ-a	1	
SZM	Alen Sajko Direktor SZM-a	1	
SUZP	Vladimir Bračević Izvršni direktor OKZP-a	1	
SUZP	Josip Josipović Izvršni direktor podružnica	1	
SUZP	Ivana Baričević Izvršna direktorica UZP-a	1	
USPR	Boris Gaćina Savjetnik strategijskog plana i razvoja	1	
USK	Damir Poleš Voditelj USK-a	1	
-	Nadzorni Odbor HKZP-a	3	
-	Skupština HKZP-a	3	Papirnata verzija
SLJPPFP	- arhiva HKZP-a -	1	Originalni primjerak

Elektronička verzija

IV Upravljanje dokumentom

- Kontrolirana verzija dokumenta nalazi se na file serveru HKZP-a: <\\Crocontrol\\filesServer\\SLIPPFP>.
- Vlasnik ovog dokumenta je Mislav Modrić (Rukovoditelj računovodstva).
- Komentare i prijedloge potrebno je slati putem obrasca KND na e-poštu mislav.modric@crocontrol.hr

V Popis izmjena

Verzija	Datum	Izmijenjene stranice	Opis i razlog izmjena	Autor
1.0	30.04.2019.	-	Prva verzija	MM

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

VI Sadržaj

I Odobrenje dokumenta	2
II Primjena	2
III Distribucijska lista.....	2
IV Upravljanje dokumentom.....	3
V Popis izmjena	3
VI Sadržaj.....	4
1 Uvod.....	5
1.1 Svrha dokumenta	5
1.2 Namjena dokumenta.....	5
1.3 Kratice	5
2 Uvod.....	7
2.1 Općenito.....	7
2.2 FAB CE	9
2.3 COOPANS	10
2.4 SESAR.....	11
2.5 EU Fondovi	11
3 Operativni pokazatelji poslovanja	14
3.1 Zaposlenost	14
3.2 Promet.....	16
3.2.1 Kontrolirane operacije i ATFM rutno kašnjenje	16
3.2.2 Obračunske jedinice u zonama obračuna rutnih i terminalnih naknada	18
3.3 Konzultacije s korisnicima usluga	19
4 Financijski pokazatelji poslovanja.....	21
4.1 Pregled financijskog poslovanja	21
4.2 Poslovni rezultat za 2018.	22
4.2.1 Struktura ostvarenih prihoda	22
4.2.2 Struktura ostvarenih rashoda.....	24
4.3 Financijsko stanje Društva (Bilanca stanja)	26
4.3.1 Struktura imovine Društva	26
4.3.2 Realizacija investicijskih projekata u 2018.	27
4.3.3 Struktura izvora imovine	29
4.4 Pregled novčanih tokova za 2018.....	31
4.5 Pregled financijskih pokazatelja poslovanja.....	32
5 Izloženost i upravljanje ekonomsko-financijskim rizicima.....	34
5.1 Općenito.....	34
5.2 Tržišni rizik.....	34
5.3 Rizik operativne poluge.....	35
5.4 Kamatni rizik.....	35
5.5 Kreditni rizik	35
5.6 Valutni rizik.....	36
5.7 Rizik likvidnosti	36
5.8 Rizik supsidijarne odgovornosti.....	36
5.9 Investicijski rizik.....	36
5.10 Rizik upravljanja kapitalom	36
6 Zaključak	37

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

1 Uvod

1.1 Svrha dokumenta

Godišnji izvještaj o stanju Društva daje cijelovito i detaljno izvješće Uprave o temeljnim poslovnim ostvarenjima odnosno rezultatima rada za 2018.

1.2 Namjena dokumenta

Dokument je namijenjen menadžmentu HKZP-a te nadležnim tijelima Društva (Nadzorni Odbor i Skupština Društva).

1.3 Kratice

Kratica	Objašnjenje
AIS	Aeronautical Information Services, Usluge zrakoplovnog informiranja
AMC	Airspace Management Cell, Jedinica za upravljanje zračnim prostorom
ANS	Air Navigation Services, Usluge u zračnoj plovidbi (ATM, CNS, AIS i MET)
ANSP	Air Navigation Services Provider, Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi
ATC	Air Traffic Control
ATFM	Air Traffic Flow Management, Upravljanje protokom zračnog prometa
ATM	Air Traffic Management, Upravljanje zračnim prometom
ATS	Air Traffic Service, Operativne usluge u zračnom prometu
BiH	Bosna i Hercegovina
BS OHSAS	British Standards Institution, Occupational Health and Safety Management (Britanski institut za standardizaciju - Standard o upravljanju zdravljem i sigurnošću na radu)
CNS	Communication, Navigation and Surveillance, Usluge komunikacije, navigacije i nadzora
COOPANS	Cooperation between ANS Providers
CroATMS	Croatian Air Traffic Management System
DM	Deployment Manager (Upravitelj uvođenja SESAR-a)
EK	Europska komisija
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development
EU	Europska unija
EUR	Euro
Eurocontrol	European Organisation for the Safety of Air Navigation
FAB	Functional Airspace Block
FAB CE	Functional Airspace Block Central Europe
FINA	Financijska agencija

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

HACZ	Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo
HKZP	Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.
HRK	Hrvatska kuna
ICAO	International Civil Aviation Organization, Organizacija za međunarodno civilno zrakoplovstvo
IFR GAT	Instrument Flight Rules General Air Traffic (Kontrolirane operacije – opći zračni promet po instrumentalnim pravilima leta)
INEA	Innovation and Networks Executive Agency (Izvršna agencija za inovacije i mreže)
ISO	International Organization For Standardization (Međunarodna organizacija za standardizaciju)
MET	Usluge zrakoplovne meteorologije
MO	Ministarstvo obrane RH
MTOW	Maximum gross takeoff weight (Najveća masa uzljetanja)
NN	Narodne novine
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PP	Plan performansi za drugo referentno razdoblje 2015.-2019. („RP2“)
PMO	Project Management Office (Ured upravljanja projektom)
RH	Republika Hrvatska
SDM	SESAR Deployment Manager (Upravitelj uvođenja SESAR-a)
RP2	Drugo referentno razdoblje (2015.-2019.; „Referent Period 2nd“)
RP3	Treće referentno razdoblje (2020.-2024.; „Referent Period 3rd“)
SES	Single European Sky, Jedinstveno europsko nebo
SESAR	Single European Sky ATM Research
SJU	SESAR Joint Undertaking
SLJPPFP	Sektor ljudskih potencijala, pravnih i finansijskih poslova
SMS	Safety Management System, Sustav upravljanja sigurnošću
STATFOR	Statistics and Forecasts Eurocontrol (Jedinica za statistike i prognoze Eurocontrola)
SUZP	Sektor upravljanja zračnim prometom
SVZ	Sektor vojnih zadaća
SZTS	Sektor zrakoplovno tehničkog sustava
TWR	Kontrolni toranj
USK	Ured za sigurnost i kvalitetu
VCCS	Voice Communication and Control System
VCS	Voice Communication System
VHF/UHF	Very High Frequency / Ultra High Frequency
ZTS	Zrakoplovno-tehnička služba

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

2 Uvod

2.1 Općenito

Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. (u dalnjem tekstu Društvo ili HKZP) pruža usluge u zračnoj plovidbi civilnim i vojnim korisnicima zračnog prostora RH, kao i u zračnom prostoru iznad istočne polovice Jadranskog mora te u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine. Društvo kroz svoje poslovanje ostvaruje europske strateške ciljeve u održavanju visokog stupnja sigurnosti zračnog prometa, osiguranju dovoljnih kapaciteta, povećanju troškovne efikasnosti te smanjenju zagađenja okoliša, ujedno ostvarujući i nacionalne interese. Ovo izvješće o stanju Društva prezentira temeljne rezultate poslovanja ostvarene tijekom razdoblja I-XII 2018. (u dalnjem tekstu Izvješće).

U dijelovima gdje je to primjereno, Izvješće se referira na petogodišnji plan poslovanja HKZP-a za razdoblje 2015.-2019. (u dalnjem tekstu Petogodišnji plan), godišnji plan poslovanja HKZP-a za 2018. (u dalnjem tekstu Plan) te na revidirana godišnja finansijska izvješća Društva za 2018.

U Izvješću su predstavljene međunarodne integracije i aktivnosti Društva, operativni i finansijski pokazatelji poslovanja te izloženost i upravljanje rizicima s posebnim naglaskom na finansijske pokazatelje poslovanja za 2018.

Kao i tijekom prethodnih godina, Društvo posvećuje posebnu pažnju međunarodnim aktivnostima i suradnji povezanoj Funkcionalnom bloku zračnog prostora Središnje Europe (FAB CE), COOPANS-u, SESAR-u 2020 i SESAR DM-u.

Važno je istaknuti značaj FAB CE-a i želju Društva da se čvrsto pozicionira unutar FAB CE-a i široj regiji u pogledu sposobnosti da ostvaruje ciljeve zadane od strane EK-a u sklopu Plana performansi FAB CE-a za drugo referentno razdoblje (RP2 PP). HKZP zajedno sa ostalim članicama, a temeljem FAB CE sporazuma, sudjeluje u aktivnostima putem predstavnika imenovanih u pojedinačne FAB CE radne skupine s ciljem – postizanja harmonizacije na području upravljanja sigurnošću, tehničke infrastrukture i uvođenja slobodnih ruta, a sve u svrhu ostvarivanja poboljšanja za korisnike zračnog prostora.

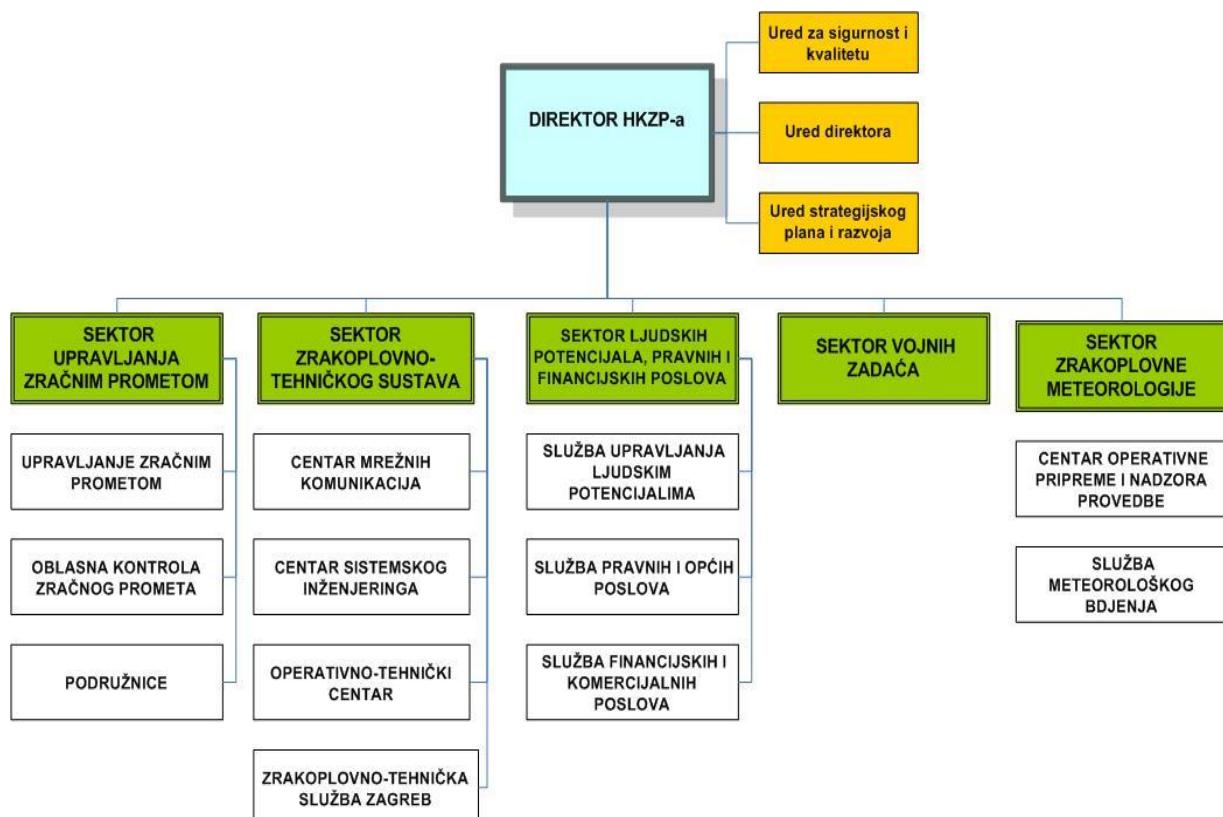
Društvo posvećuje posebnu pažnju sustavima upravljanja vezanim uz sigurnost i kvalitetu. Razvoj, unapređenje i primjena sustava upravljanja sigurnošću (SMS) jedna je od najvažnijih zadaća Društva jer je to alat kojim se kontroliraju rizici i stvaraju pretpostavke za postizanje visoke razine sigurnosti, a sukladno Uredbi (EU) br. 1035/2011. U Društvu se koristi jedinstveni sustav upravljanja kvalitetom koji je usklađen s normom ISO 9001 i primjenjuje na sve četiri vrste usluga koje Društvo pruža (ATS, CNS, AIS i MET), a planiraju se i provode stalna unapređenja. Uz to certificirani su i sustav za upravljanje okolišem prema ISO 14001 i sustav upravljanja zdravljem i sigurnošću pri radu prema normi BS OHSAS 18001.

Organizacijska struktura

Prava, obveze i odgovornost Društva utvrđeni su Zakonom o osnutku Hrvatske kontrole zračne plovidbe, Zakonom o zračnom prometu i Statutom HKZP-a. Osnivač i jedini član Društva je Republika Hrvatska, a Upravu Društva čini direktor HKZP-a. Društvo je ustrojeno tako da se pri pružanju usluga u zračnoj plovidbi osigurava sigurno, redovito i nesmetano odvijanje zračnoga prometa.

Shematski prikaz organizacije Društva prikazan je na slici 1.

Slika 1. Shematski prikaz organizacijske strukture Društva

Organizacijska struktura Društva definirana je prema uobičajenoj praksi o načinu ustroja srednjih i velikih organizacija, a unutarnji ustroj Društva određen je Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjeseta iz srpnja 2006. Tijekom 2018. godine ostvaren je značajan angažman projektnog tima na definiranju nove sistematizacije, koji je u suradnji s eksternim konzultantima napravio prijedlog nove sistematizacije. Nadzor na projektu, koji čine uprava, direktori i izvršni direktori sektora, je nakon odrađenih dorada prijedloga sistematizacije isti proslijedila Skupštini Društva koja ga je usvojila koncem 2018. Nova sistematizacija omogućit će kvalitativni iskorak HKZP u novom referentnom razdoblju.

Osim središnjice u Velikoj Gorici, Društvo još ima podružnice: Dubrovnik, Lošinj, Osijek, Pula, Rijeka, Split/Brač i Zadar.

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

2.2 FAB CE

Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe (u nastavku teksta: FAB CE) podrazumijeva suradnju 7 zemalja, a pravna osnova za suradnju je FAB CE sporazum koji je potpisana 2011. Kako bi se što efikasnije zadovoljili zahtjevi performansi propisanih SES zakonodavnim paketima, u veljači 2016. je donesen Strateški plan FAB CE-a za razdoblje 2016-2020. Provedene su prilagodbe FAB CE programa i pokrenute inicijative na različitim razinama, a HKZP sudjeluje u tim aktivnostima kroz zajednička tijela FAB CE-a.

Kao vrhunac zajedničke suradnje, a u cilju smanjenja troškova implementacije FAB CE programa te veće administrativne i operativne učinkovitosti na razini pružatelja usluga, šest FAB CE članica (osim BHANSA-e) osnovalo je zajednički pravni subjekt „FAB CE Aviation Services, Ltd.“ (FCE) sa sjedištem u Ljubljani. FCE pruža punu i stabilnu podršku vlasnicima kroz PM (Programme Management) i PSO (Project Support Office) usluge. Dodatne aktivnosti su usmjerene i na iznalaženje rješenja za priključivanje BHANSA-e kao potencijalnog sedmog svlasnika FCE-a, a sve kako bi se pojednostavnila suradnja FAB CE članica i optimizirala forma suradnje. U međuvremenu je pronađen model participacije BHANSA-e u troškovima FCE-a kroz sklapanje zasebnih ugovora za troškove nastale u prijašnjim razdobljima i sklapanje Okvirnog sporazuma za troškove koji će nastati do kraja trajanja ugovora za PSO uslugu. Kao daljnji napredak izmijenjen je Ugovor o osnivanju zajedničkog pravnog subjekta FCE-a kako bi se omogućila primjena koncepta „some in“ da zajedničke nabave mogu konzumirati i samo neki članovi FCE-a, a ne kao i do sada nužno svi članovi, te je usuglašen koncept podjele troškova u takvom obliku suradnje. Važno je naglasiti da je prošlu godinu FCE poslovoao stabilno, bez gubitaka, uz pridržavanje „no profit no loss“ modela posovanja.

U okviru nove strategije koja omogućava FAB CE članicama da razvijaju projekte po principu „some in“ tj. da se identificiraju i razvijaju projekti koji su od interesa za samo neke članice (npr. na bilateralnoj, trilateralnoj ili nekoj drugoj osnovi), u 2018. je intenziviran proces prepoznavanja takvih projekata, a sve u cilju povećanja efikasnosti zračnog prometa i smanjenja troškova kroz inicijativu razvoja industrijskog partnerstva između FAB CE članica, prvenstveno identifikacija tehničkih potreba u sljedećem referentnom razdoblju. Nakon što se potrebe identificiraju na razini ANSP-ova izradili bi se zajednički planovi koji bi potencijalno omogućili zajedničke „some in“ nabave.

Započeto je iskazivanje interesa FAB CE članica, ujedno vlasnika FCE-a za zajedničkim sudjelovanjem u tri zajednička projekta iz tehničke domene:

- „SSR monitoring project“ je projekt koji se bavi zaštitom frekvencijskog spektra 1030/1090MHz odnosno sprečavanja preopterećenosti zrakoplovnih transpondera (Članak 6. Provedbene Uredbe Komisije (EU) br. 1207/2011). Startna točka projekta jest definiranje zajedničkih funkcionalnih zahtjeva za sustav monitoriranja i forme periodičnog praćenja/izvješćivanja te razvoj koordinacijskih procedura u slučaju uočavanja detekcijskih anomalija. U konačnici, ovaj projekt može rezultirati i zajedničkom nabavom “monitoring” sustava ukoliko se pojedine članice u nastavku odluče za takav oblik suradnje.
- „ADS-B coordinated deployment“ je projekt koji podržava Europski plan implementacije ADS-B tehnologije (ADS-B implementation plan (SESAR DM)). Unutar FAB-a planira se zajedničkim snagama provesti dio testiranja i validacije ADS-B podataka te iskoristiti znanja i iskustva pri nabavi ADS-B sustava, implementaciji i operativnoj primjeni ADS-B tehnologije.
- „Datalink monitoring“ projekt predstavlja ideju razvoja alata koji bi trebao olakšati nadzor Data Link aplikacija, trenutno mislimo na CPDLC. Planirano je da spomenuti alat omogući nadzor

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

performansi Data Linka u „near-real-time“ vremenu (očekivano je procesiranje podataka sa kašnjenjem od 10-ak minuta). Spomenuti alat bi trebao omogućiti i jednostavnije praćenje kvalitete ATN/VDLm2 servisa zakupljenih od CSP-ova (Communication Service Providera – SITA & ARINC).

Dodatno je započeo postupak zajedničke nabave rezervnih dijelova za navigacijske i radarske sustave gdje su sve članice pozvane da dostave liste rezervnih dijelova za svoje sustave kao bi FCE proveo zajednički postupak javne nabave te isporučio dijelove zainteresiranim članicama temeljem „in house“ koncepta. Takvim zajedničkim pristupom očekuju se uštede koje su rezultat količine nabavljenе robe te dodatna operativna učinkovitost. Naime, kroz ovakav model suradnje FAB CE članica potvrđuje se intencija i kontinuitet konkretnog industrijskog partnerstva među članicama.

Bitno je naglasiti da FAB CE usuglasio zajednički stav prema studiji Airspace Architecture Study – AAS koju provodi SESAR Joint Undertaking - SJU po naputku Europske komisije. Zajednički stav se odnosi na zadovoljenje zahtjeva iz studije do 2025. po pitanju uvođenja „Free Route“ koncepta u FAB CE zračnom prostoru, statične „cross-border“ sektorizacije u cilju povećanja protočnosti prometa i kapaciteta te razmjeni dobre prakse u primjeni operativnih rješenja.

Nastavljena je aktivna koordinacija sa susjednim FAB-ovima te je održano nekoliko InterFAB sastanaka.

U 2019. se očekuje daljnji angažman ljudskih resursa ANSP-ova, a time i HKZP-a, putem svojih imenovanih predstavnika u upravljačkim, nadzornim i radnim tijelima FAB CE-a te uz koordinaciju i podršku FCE-a.

2.3 COOPANS

HKZP je pristupio COOPANS-u 20. svibnja 2011. kroz nadogradnju svojih postojećih sustava u jedinstveni usavršeni softver.

Članice udruženja COOPANS (COOPeration of Air Navigation Service Providers) usvojile su zajedničku strategiju rada prema kojoj kao članice pružatelji usluga u zračnoj plovidbi djeluju kao jedna organizacija, koja usko surađuje s industrijskim partnerom, proizvođačem Thalesom. Središnji je cilj COOPANS-a ostvarivanje zajedničkog uspjeha i bolje kvalitete usluga za njihove korisnike, uz uštedu troškova prilikom nabave pojedine nadogradnje kao i dodatnu optimizaciju troškova tijekom životnog vijeka sustava. Uskladišvanje funkcionalnih mogućnosti i zajednička ulaganja omogućuju ostvarivanje usavršenog i jedinstvenog sustava za kontrolu zračnog prometa, podršku u radu i održavanju te isplativu i učinkovitu evoluciju Europskog sustava upravljanja zračnim prometom. Članice COOPANS-a surađuju na definiranju, razvoju, integraciji i održavanju ATM sustava (sustav upravljanja zračnim prometom).

COOPANS udruženje, kao vodeći primjer industrijskog partnerstva u Europi i suradnje između pet pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, dobio je nagradu Jedinstveno europsko nebo 2016 (*SES Award 2016*) koju Europska komisija dodjeljuje za uspješnu implementaciju Jedinstvenog europskog neba.

Značajnije aktivnosti u 2018.:

- NAV Portugal je 14. ožujka 2018. potpisao pristupne ugovore kojima je formalno postao kandidat za ATM člana, a već 18. rujna 2018. je primljen u COOPANS udruženje kao punopravni ATM član. Time je dodatno ojačana strateška pozicija COOPANS-a i zajedničkog ATM sustava u europskim okvirima. Planirano puštanje u operativni rad COOPANS ATM sustava u NAV Portugalu je krajem 2020. godine;

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

- Započela je prva faza projekta prelaska na novi europski FDP sustav CoFlight (Initial Specification Phase);
- U operativni rad su puštene dvije COOPANS nadogradnje B3.3 i B3.4.1 s nizom operativnih poboljšanja (osobito za podršku prometa slobodnim rutama - Free Route Airspace – FRA te alata za prilaznu kontrolu kao i naprednih funkcija sigurnosti - Safety Nets) i kao preduvjet za harmoniziranu migraciju na novu generaciju hardvera;
- Nekoliko već ugovorenih nadogradnji (B3.4.2, B3.5) je paralelno razvijano, verificirano i/ili validirano;
- Definirane su nove operativne nadogradnje i sklopljen ugovori za B3.6, B3.6.2 i B3.7 (s planiranim dovršetkom 2020-2021). Također, sklopljen je i ugovor za migraciju na novu generaciju mrežne opreme s planiranim dovršetkom 2019.

2.4 SESAR

Program istraživanja i razvoja u sklopu inicijative Jedinstvenog europskog neba, SESAR (Single European Sky ATM Research) smatra se danas najučinkovitijom polugom koja pokreće promjene u sustavu upravljanja zračnim prometom u Europi. Radi se o tehnološkoj komponenti inicijative Jedinstvenog europskog neba koja je ustvari proces uvođenja novih tehnologija kroz njihova istraživanja, razvoj, sinkroniziranu implementaciju i na kraju regulativu koja obavezuje pružatelje usluga da se te nove tehnologije i koriste u operativnoj upotrebi. Provedba cijelog procesa se sufinancira od strane Europske unije putem više mehanizama i fondova, kroz nekoliko faza. Najvažnije faze su industrijska istraživanja koja se odvijaju u okviru programa SESAR 2020 te sinkronizirana primjena novih tehnologija koja se odvija kroz SESAR Deployment.

HKZP se kao dio udruženja COOPANS konzorcija uključio u gotovo sve dijelove SESAR-a. Suradnja s partnerima prvenstveno je bazirana na stalnoj i intenzivnoj modernizaciji glavnog sustava za upravljanje zračnim prometom i predstavlja temeljno strateško određenje HKZP-a u primjeni najmodernijih tehnologija. Temeljem navedene suradnje, HKZP osigurava svoje praćenje modernih tehnoloških trendova slijedom čega se strateški pozicionira u konkurentnom europskom okruženju među pružateljima usluga u zračnoj plovidbi.

2.5 EU Fondovi

a) INEA CEF

HKZP je u velikom dijelu projekata koji su odobreni za sufinanciranje iz fondova INEA CEF, sudjelovao s partnerima, dijelom putem zajedničkih prijava koordiniranih od strane Upravitelja uvođenja SESAR-a (SESAR Deployment Manager - SDM) za projekte povezane sa Zajedničkim pilot projektom (Pilot Common Project – PCP), te dijelom direktno prijavama INEA-i za sve ostale SESAR projekte koji nisu povezani s PCP-om. Vrijednost projekata iz poziva CEF2014 vezanih za HKZP-ov dio sudjelovanja bila je 4,1 milijuna eura uz sufinanciranje do najviše 2,1 milijuna eura.

Ukupna vrijednost osam projekata iz poziva CEF2015 (HKZP-ov dio) za koje je odobreno sufinanciranje je 18,4 milijuna eura, s udjelom iz EU fondova do maksimalno 15,6 milijuna eura.

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

Na INEA CEF 2016 natječaju odobreno je sufinanciranje još pet projekata u kojima sudjeluje HKZP. Ukupna vrijednost im je oko 6 milijuna eura, s maksimalnom mogućnošću sufinanciranja do 5 milijuna eura.

Sufinanciranje još jednog projekta u kojem HKZP sudjeluje kao dio COOPANS-a odobreno je kroz INEA CEF 2017 natječaj. Vrijednost HKZP-ovog udjela u projektu je 10,4 milijuna eura, s maksimalnom mogućnošću sufinanciranja od 5,2 milijuna eura.

Za sudjelovanje u CEF projektima, HKZP je okarakteriziran primjerom dobre prakse i uspješne aplikacije od ministarstva nadležnog za promet (MMPI).

Cilj realizacije odobrenih projekata jest povećanje razine sigurnosti zračnog prometa i omogućavanje pružanja kvalitetnije usluge zračnim prijevoznicima uz potencijalno blagotvorne učinke na jediničnu cijenu HKZP usluge koju korisnici plaćaju Društvu.

Ovom prilikom treba napomenuti kako s obzirom na odredbe nove Charging i Performance regulative (2019/317), HKZP će biti primoran cjelokupna sredstva sufinanciranja koja je realizirao u navedenim projektima u konačnici proslijediti korisnicima svojih usluga smanjenjem jedinične cijene.

Tijekom 2018. nije bilo novog INEA CEF natječaja za sufinanciranje projekata iz područja SESAR-a.

Tablični prikaz svih sufinanciranih projekata nalazi se u nastavku.

Tablica 1. Pregled statusa projekata sufinanciranih iz EU fondova putem INEA/CEF

INEA CEF 2014					
Project (Eng)	Projekt (Hrv)	Vrijednost (HKZP)	Sufinancirano	Odobreno	Projekt vodi/koordinira
Free Route Airspace from the Black Forest to the Black Sea	Zračni prostorslobodnih ruta od Crne Šume do Crnog mora	273.387,00 €	136.693,50 €	Lipanj 2015.	HCL PCP-SDM
Speeding up harmonisation and convergence of the ATM	Ubravljanje, uskladljivanje i konvergencija sustava za upravljanje zračnim prometom	3.845.580,00 €	1.922.790,00 €	Lipanj 2015.	COOPANS - ACG
INEA CEF 2015					
Project (Eng)	Projekt (Hrv)	Vrijednost (HKZP)	Sufinancirano	Odobreno	Projekt vodi/koordinira
VARP - VoIP ATC Radio Project	VARP - VoIP ATC Radio projekt	2.527.460,00 €	2.148.341,00 €	Lipanj 2016.	HKZP PCP-SDM
Modernization of IP based G/G Data Network in CCL - CART/IWAN-NG	Modernizacija IP G/G podatkovne mreže u HKZP-u - CaRT/IWAN-NG	151.800,00 €	129.030,00 €	Lipanj 2016.	HKZP PCP-SDM
CCL cyber security architecture - ExCO-NG	HKZP-ova arhitektura kibernetičke sigurnosti - ExCO-NG	942.288,00 €	800.944,80 €	Lipanj 2016.	HKZP PCP-SDM
SIMULATION SEAFRA H24	Simulacija i implementacija SEAFRA H24	1.010.782,00 €	859.164,70 €	Lipanj 2016.	HKZP PCP-SDM
Harmonisation of Technical ATM Platform in 5 ANSP including support of Free Route Airspace and preparation of PCP program	Harmonizacija ATM platforme između 5 pružatelja usluga uključujući podršku zračnom prostoru slobodnih ruta i pripremu PCP programa	8.479.240,00 €	7.207.354,00 €	Lipanj 2016.	COOPANS - ACG PCP-SDM
NewPENS - Stakeholders contribution for the procurement and deployment of NewPENS	NewPENS - Zajednička nabava i razvoj NewPENS mreže	140.500,00 €	119.425,00 €	Lipanj 2016.	EUROCONTROL PCP-SDM
Implementation of the A-SMGCS System at Zagreb International Airport	Implementacija sustava A-SMGCS na Međunarodnoj zračnoj luci Zagreb	4.383.700,00 €	3.726.145,00 €	Lipanj 2016.	HKZP
Convergence of DSNA and COOPANS ATM Systems step 1B (CODACAS 1B) - Cohesion part	Konvergencija DSNA i COOPANS ATM sustava faza 1B (CODACAS 1B)	775.000,00 €	658.750,00 €	Lipanj 2016.	DSNA
INEA CEF 2016					
Project (Eng)	Projekt (Hrv)	Vrijednost (HKZP)	Sufinancirano	Odobreno	Projekt vodi/koordinira
VCS-IP - Upgrade of Voice Communication Systems to Support ATM VoIP communications	VCS-IP - Nadogradnja Sustava glasovne komunikacije i potporu ATM VoIP komunikaciji	3.500.000,00 €	2.975.000,00 €	Kolovoz 2017.	HKZP PCP-SDM
Modernization of IP based G/G Data Network in CCL - CART/IWAN-NG - Phase II - Implementation	Modernizacija IP G/G podatkovne mreže u HKZP-u - CaRT/IWAN-NG - Faza II. - Implementacija	1.928.300,00 €	1.639.055,00 €	Kolovoz 2017.	HKZP PCP-SDM
FAB CE wide Study of DAM and STAM	FAB CE proširena studija o DAM i STAM sustavima	49.194,00 €	41.814,90 €	Kolovoz 2017.	FCE PCP-SDM
DLS Implementation Project - Path 1 "Ground" stakeholders	DLS implementacijski projekt - 1. putanja	28.500,00 €	12.255,00 €	Kolovoz 2017.	ENAIRES PCP-SDM
DLS Implementation Project - Path 2	DLS implementacijski projekt - 2. putanja	54.000,00 €	23.220,00 €	Kolovoz 2017.	ENAV PCP-SDM
eGAFOR	eGAFOR	400.000,00 €	340.000,00 €	Kolovoz 2017.	HKZP
INEA CEF 2017					
Project (Eng)	Projekt (Hrv)	Vrijednost (HKZP)	Sufinancirano	Odobreno	Projekt vodi/koordinira
Implementing harmonised SWIM (Y) solution in COOPANS ANSPs and general PCP compliance	Implementacija harmoniziranog SWIM (Y) rješenja kod članica COOPANS-a i uskladjenje s PCP-om	10.437.921,00 €	5.218.960,50 €	Rujan 2018.	COOPANS - IAA PCP-SDM

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

b) SESAR 2020

SESAR 2020 je podijeljen u dva vala: Val 1 traje od kraja 2016. do kraja 2019. godine, dok je tijekom 2018. godine otvoren natječaj za Val 2, koji će trajati od 2019. do 2021. godine. Već se raspravlja i o Valu 3 SESAR-a 2020.

HKZP je tijekom 2018. godine, zajedno i koordinirano s ostalim članovima COOPANS konzorcija, sudjelovao u provedbi Vala 1 te u pripremama za Val 2 SESAR-a 2020. U Valu 1, HKZP sudjeluje u 14 projekata, dok će u Valu 2 sudjelovati u 5 projekata. Sudjelovanje u projektima najvećim je dijelom direktno povezano s dalnjim razvojem COOPANS-ovog ATM sustava.

HKZP u SESAR-u 2020 uglavnom sudjeluje u raznim validacijama putem kojih se testiraju (validiraju) nova tehnološka rješenja, pri čemu HKZP daje operativnu ekspertizu. Upravo korištenje operativnog osoblja u validacijama predstavlja i najveći izazov za sudjelovanje HKZP-a u SESAR-u 2020, jer je zbog operativnih obaveza često vrlo teško osigurati kontrolore leta za sudjelovanje u validacijama. Zbog toga se javlja nedovoljna iskorištenost odobrenih sredstava iz Vala 1 programa SESAR 2020, koja je na kraju 2018. godine iznosila 42,5%. Budući da Val 1 završava krajem 2019. godine, taj rezultat ukazuje da HKZP neće iskoristiti sva odobrena sredstva za Val 1 SESAR-a 2020.

Tablica 2. Pregled doprinosa „u naravi“ (in-kind-contribution)

Projekt	Naziv projekta	Ukupni planirani troškovi HKZP-a (€)	Ukupni ostvareni troškovi HKZP-a (€)	Ukupni ostvareni troškovi HKZP-a (%)
PJ.01 EAD	Enhanced Arrivals and Departures	99.571,30	65.157,26	65,4%
PJ.04 TAM	Total Airport Management	108.293,39	94.591,35	87,3%
PJ.05	Remote Tower	125.000,00	26.170,07	20,9%
PJ.06 ToBeFREE	Trajectory based Free Routing	89.000,00	3.869,95	4,3%
PJ.09 DCB	Advanced Demand Capacity Balancing	38.000,00	9.420,96	24,8%
PJ.10 PROSA	Controller Tools and Team Organisation for the Provision of Separation in Air Traffic Management	166.693,00	61.838,57	37,1%
PJ.14 EECNS	Essential and Efficient Communication Navigation and Surveillance Integrated System	150,00	106,18	70,8%
PJ.15 COSER	Common Services	13.562,50	9.356,20	69,0%
PJ.16 CWP HMI	Controller Working Position / Human Machine Interface - CWP/HMI	75.500,00	3.172,00	4,2%
PJ.18 4DTM	4D Trajectory Management	353.694,16	189.510,85	53,6%
PJ.19 CI	Content Integration	36.300,00	11.354,50	31,3%
PJ.20 AMPLE	Master Plan Maintenance	50.249,99	18.696,29	37,2%
PJ.24 NCM	Network Collaborative Management	102.500,00	56.390,40	55,0%
PJ.27	Flight Object Interoperability	46.150,00	4.589,98	9,9%
Ukupno		1.304.664,34	554.224,55	42,5%

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

3 Operativni pokazatelji poslovanja

3.1 Zaposlenost

Na dan 31. prosinca 2018. u HKZP-u je bilo zaposleno 758 radnika, što je 18 radnika više u odnosu na isti dan prethodne godine.

Tablica 3. Kretanje broja radnika tijekom I-XII 2018.

Kretanje broja radnika tijekom I-XII 2018.		broj radnika
stanje na 31.12.2017.		740
Promjene broja radnika tijekom 2018.		
Dolasci		38
Odlasci		20
Broj radnika na 31.12.2018.		758

Tijekom I-XII 2018. u Društvu je dodatno zaposleno 38 radnika i to: u SUZP 29 (23 radnika na određeno vrijeme - kao kandidati za dobivanje dozvole KZP-studenta, 1 radnik na određeno vrijeme i 5 radnika na neodređeno vrijeme), u SVZ 4 radnika na neodređeno vrijeme, u SLJPPFP 4 radnika na neodređeno vrijeme te 1 radnik na određeno vrijeme u SZM.

U istom razdoblju otišlo je 20 radnika i to: iz SUZP 15 (9 radnika - kandidata za dobivanje dozvole KZP studenta koji nisu zadovoljili na stručnom osposobljavanju te im je prestao radni odnos, 2 radnika su otišla u mirovinu, 1 radnik je otkazao ugovor o radu, 2 sporazumna prestanka ugovora o radu i 1 radniku je istekao ugovor na određeno vrijeme), iz SZTS 1 radnik koji je preminuo i 1 koji je otišao u mirovinu, iz SLJPPFP 1 radnik-sporazumno prestanak ugovora o radu, iz Ureda direktora 1 radnik - prestanak ugovora o radu na određeno vrijeme i iz SZM 1 radnik koji je otišao u mirovinu.

Kao i u godinama ranije, znanje, stručnost i iskustvo radnika prepoznati su kao temeljna odrednica kompetitivne snage Društva, stoga poslovodstvo visoko na listi prioriteta postavlja vođenje, izobrazbu, komunikaciju i timski rad u sigurnim radnim uvjetima. U tom se smislu tijekom 2018. kontinuiranim stručnim osposobljavanjem, između ostalog, udovoljava i visokim međunarodnim standardima sigurnosti koji se temelje na propisima ICAO-a, EU-a i EUROCONTROL-a.

Najveći broj radnika zaposlen je u Sektoru upravljanja zračnim prometom (Tablica 4).

Tablica 4. Struktura radnika po sektorima

Sektor	Broj radnika	Udio%
Uredi Direktora	17	2,2
SUZP - Sektor upravljanja zračnim prometom	530	69,9
SZTS - Sektor zrakoplovno tehničkog sustava	90	11,9
SLJPPFP - Sektor ljudskih potencijala, pravnih i finansijskih poslova	80	10,6
SZM - Sektor zrakoplovne meteorologije	32	4,2
SVZ - Sektor vojnih zadaća	9	1,2
Ukupno	758	100,0

Više od 60 % radnika ima višu ili visoku stručnu spremu. Struktura radnika po školskoj spremi prikazana je u Tablici 5.

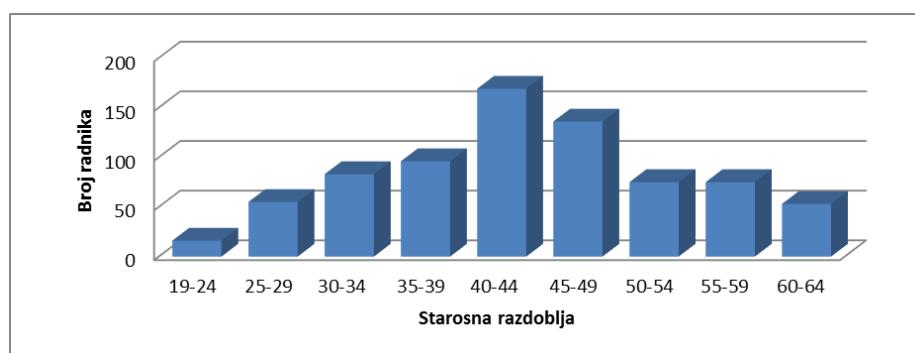
Tablica 5. Struktura radnika po školskoj spremi

Struktura stručne spreme na 31.12.2018.

Stupanj školske spreme	Broj radnika	Udio%
VSS	266	35,1
VŠS	190	25,0
SSS	290	38,3
KV	9	1,2
NKV	3	0,4
Ukupno	758	100,0

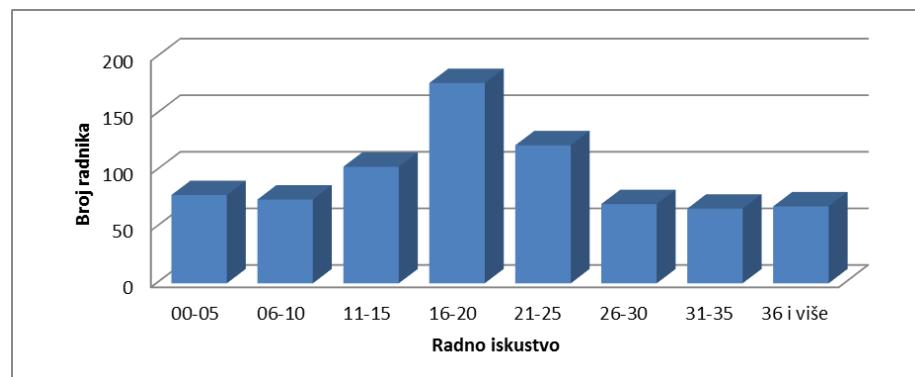
Struktura dobne starosti sugerira kako distribucija zaposlenika nije ravnomjerna po starosti, odnosno da je u Društvu zaposleno više radnika u dobi od 55 do 64 godine, nego radnika mlađih od 30 godina. Najveći broj radnika starosti je između 35 i 50 godina, stoga ovaj trend ne predstavlja značajan rizik za poslovanje Društva u ovom trenutku.

Slika 2. Struktura radnika po životnoj dobi

Struktura radnika po godinama radnog iskustva pokazuje relativnu uravnoteženost u vidu radnog iskustva uz izraženiju prisutnost radnika sa 16 do 20 godina radnog iskustva.

Slika 3. Struktura radnika po radnom iskustvu

U Društvu djeluju tri sindikata, od kojih dva imaju reprezentativnost i uključeni su u donošenje i praćenje primjene Kolektivnog ugovora koji se odnosi na sve radnike.

3.2 Promet

3.2.1 Kontrolirane operacije i ATFM rutno kašnjenje

Zračni promet iskazan kroz ostvareni broj kontroliranih operacija – letova jedan je od uvriježenih i indikativnih pokazatelja kojima se prati stupanj operativne zaposlenosti i iskorištenosti kapaciteta kontrole zračnog prometa. Tijekom 2018. ostvareno je 10,2 % više letova (IFR GAT - FIR Zagreb) u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje, a 8,3 % više od planiranog za 2018. (Izvor: STATFOR – Dashboard) uz sudjelovanje kategorije preleta u ukupnoj strukturi operacija u visini od 83,4 %.

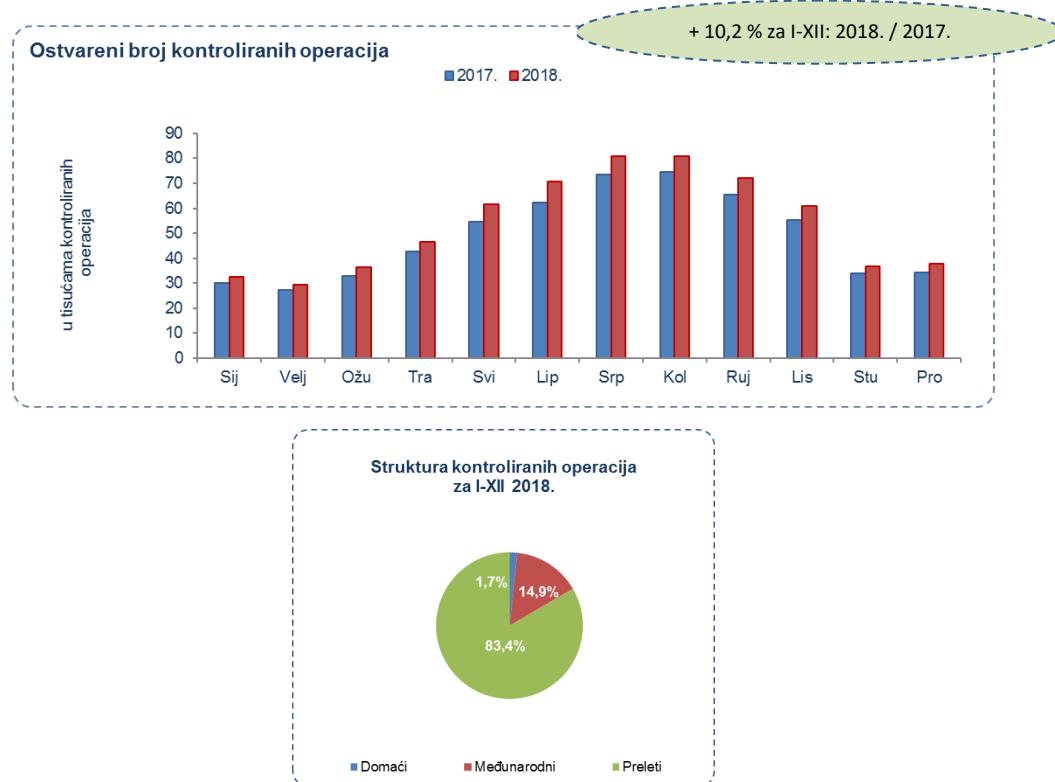
U kontekstu povećanja prometa u 2018. primjereno je napomenuti uspostavu zračnog prostora slobodnih ruta nastalog spajanjem dvaju već postojećih takvih prostora: SAXFRA (slovensko-austrijski prekogranični zračni prostor slobodnih ruta) i SEAFRA (zračni prostor slobodnih ruta na Jugoistočnoj prometnoj osi – projekt triju pružatelja usluga u zračnoj plovidbi iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske te Srbije i Crne Gore). Projekt uspostave zračnog prostora slobodnih ruta pod nazivom Inicijativa za zajedničko jugoistočno nebo (SECSI) uz pomoć Upravitelja mreže uspješno je proveden s puštanjem u operativnu uporabu 1. veljače 2018. Usputstvom SECSI FRA korisnicima zračnog prostora pružena je mogućnost korištenja najkraćih ruta iz središnje ka jugoistočnoj Europi, tj. po Jugoistočnoj prometnoj osi, a višestruke koristi očituju se kroz mogućnost potencijalnih ušteda u prijeđenoj udaljenosti, smanjenju potrošnje goriva, te manjim emisijama CO₂ i NOx. Ovaj projekt predstavlja značajno postignuće u okviru inicijative EU-a za uspostavu Jedinstvenog europskog neba s ciljem povećanja sigurnosti i učinkovitosti, kao i kapaciteta zračnog prometa u Europi.

Tablica 6. Kontrolirane operacije – IFR GAT (FIR Zagreb)

Kontrolirane operacije (IFR-GAT)

	I-XII 2017.	I-XII 2018.	Indeks 2018. / 2017.	Plan 2018.	% ostvarenja Plana
Kontrolirane operacije	586.684	646.656	110,2	597.000	108,3

Slika 4. Broj kontroliranih operacija i struktura ostvarenih IFR GAT (FIR Zagreb) kontroliranih operacija u 2018.

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

ATFM rutno kašnjenje

Plan rutnog kašnjivanja za 2018. bio je 0,21 minuta po letu. U 2018. zabilježeno je 378,594 minuta kašnjivanja na ruti kroz izračune temeljem FMP-a (Flow Management Position / radna pozicija upravljanja protokom prometa). Iz operativnih razloga vezanim uz način evidentiranja kašnjivanja vrijednost pokazatelja ATFM rutnog kašnjivanja po izračunu Eurocontrol-a nešto je viša od vrijednosti koja je izmjerena temeljem FMP-a, te tako izračunata vrijednost po Eurocontrol-ovoj metodologiji iznosi 388,534 minuta kašnjivanja na ruti. S obzirom da je po Eurocontrol-ovim mjerljivima zabilježeno 646,656 IFR GAT operacija, ostvareno rutno kašnjenje u 2018. iznosi 0,65 min/let.

Uzroci ostvarenih kašnjivanja bili su:

- vremenski uvjeti (41,6 % ukupnih minuta kašnjivanja),
- kapacitet (55,7 %) i
- nedostatak operativnog osoblja (2,2 %)

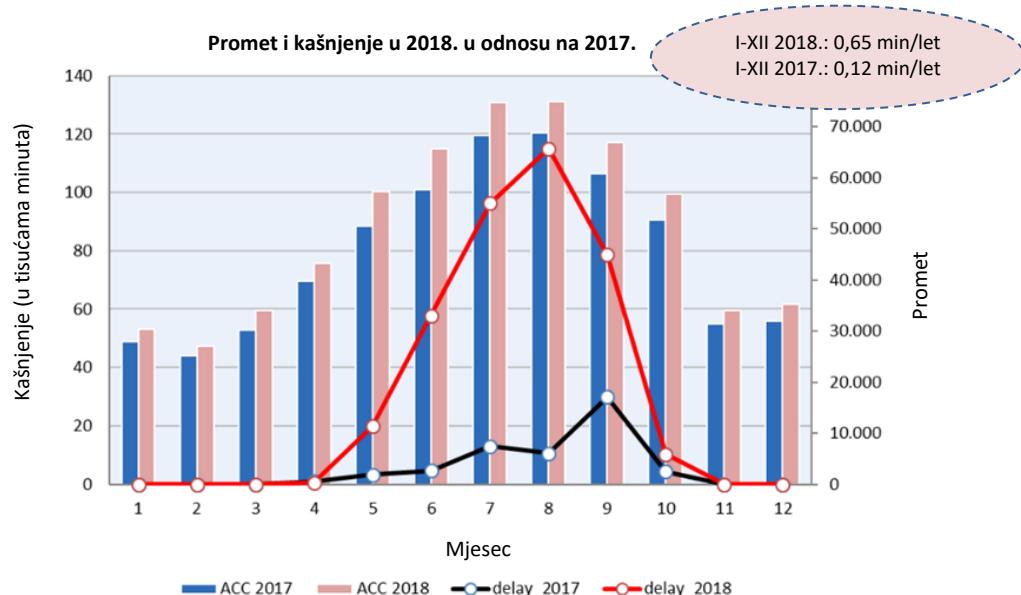
Kašnjenje od 0,65 minuta po letu uzrokovoano je značajnim i u nazad nekoliko godina kontinuiranim povećanjem prometne potražnje (*traffic demand*) u odnosu na prethodnu godinu i Plan što je neizbjegno utjecalo na adekvatnost raspoloživosti kapaciteta ACC-a. Prevladavajući razlog za uvođenje regulacija tijekom sezone (svibanj – listopad) kombinacija je ograničenja na strani raspoloživosti ljudskih resursa te na strani dizajna odnosno strukture i organizacije zračnog prostora unutar područja odgovornosti ACC-a Zagreb. Ograničenje u kapacitetu elementarnih sektora (koji se ne mogu dalje dijeliti) osobito je vidljivo na WEST sektor grupi koja je tijekom sezone bila pod pritiskom izrazito velike prometne potražnje po Jugoistočnoj prometnoj osi.

Uz izazov velike prometne potražnje, na kapacitet ACC-a nepovoljno su utjecale i vremenske prilike odnosno meteorološke pojave opasne za zrakoplovstvo zbog kojih je generirano oko 40 % ostvarenog kašnjivanja. Razloženo po mjesecima, najviše kašnjivanja (all reason) ostvareno je u kolovozu (oko 115,000 minuta).

S obzirom da je ATFM rutno kašnjenje kako unutar FIR Zagreb, tako i unutar FAB CE, iznad vrijednosti odobrenih unutar FABCE pa onda i RH PP-a za RP2, izgledno je kako će Društvo sukladno „*performance*“ regulativi biti u obvezi smanjiti jediničnu cijenu godine N+2 kako bi se realizirala finansijska kazna za nepostizanje relevantnog cilja. Najveći skupni iznos finansijskih kazni po naslovu ostvarivanja RP2 cilja iz područja operativnih kapaciteta iznosi 0,5 % prihoda od rutnih naknada za 2018. temeljenih na naplativim rutnim jedinicama usluge.

Ispred FAB CE-a podneseno je obrazloženje razloga za kašnjenje prema EC, ali konačan stav EC po ovom pitanju još uvijek nije poznat.

Slika 5. Usporedni pregled minuta kašnjenja u 2018. u odnosu na 2017. (u 000 minuta)

3.2.2 Obračunske jedinice u zonama obračuna rutnih i terminalnih naknada

U suglasnosti s Eurocontrol-ovim nadležnim uredima HKZP prati opseg obračunskih jedinica kojima se ostvaruju temeljni prihodi Društva.

Tablica 7. Ukupne obračunske jedinice u zonama obračuna rutnih i terminalnih naknada

Ukupne obračunske jedinice usluge					
u jedinicama usluge*	I-XII 2017.	I-XII 2018.	Indeks 2018. / 2017.	Plan 2018.	% ostvarenja Plana
Rutni prostor RH	1.799.166	1.993.898	110,8	1.826.000	109,2
Terminalne Z1	19.580	21.020	107,4	20.200	104,1
Terminalne Z2	34.090	37.952	111,3	35.065	108,2

*za usluge pružene u pojedinoj izještajnoj godini

Ukupne obračunske jedinice usluge u zoni obračuna rutnih naknada u RH zabilježile su rast u odnosu na 2017. od +10,8 %. Istovremeno, ostvareno je +9,2 % više obračunskih jedinica od Plana za 2018.

Predmetni rast obračunskih jedinica usluga rezultiralo je ostvarenjem prometa većeg od prepostavljenog u RP2 Planu performansi, sukladno „traffic risk sharing“ mehanizmu doći će do korekcije jedinične cijene usluge na nižu vrijednost u 2020. temeljem smanjenja naplativih rutnih i terminalnih (Z1) troškova.

Ukupne obračunske jedinice u zoni obračuna terminalnih naknada u RH bilježe povećanje, 7,4 % u zoni Z1 odnosno 11,3 % u zoni Z2 u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje (kombinirano +9,9 %).

Društvo pružanjem ANS usluga unutar BiH zračnog prostora ne fakturira svaku stvarno pruženu jedinicu usluge po principu „1 za 1“, već svojim pojedinačnim udjelom (2018.: 21,21 %) sudjeluje u raspodjeli prihoda od ukupnih BiH rutnih naknada. Utoliko, ostvarenje BiH rutnih jedinica usluge formalno ostaje u ingerenciji BiH zrakoplovnih vlasti.

Na kretanje broja ukupnih obračunskih jedinica usluge utjecali su faktori udaljenosti i MTOW, kako je prikazano u tablici 8.

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

Tablica 8. Pregled ukupne prijeđene udaljenosti i ukupne težine

Pregled ukupne prijeđene udaljenosti i ukupne težine zrakoplova (MTOW)

	Udaljenost			MTOW		
	2018	2017	Indeks 2018/2017	2018	2017	Indeks 2018/2017
Sij	7,278533	6,705726	108,5	3,554016	3,354589	105,9
Velj	6,673313	6,106024	109,3	3,244372	3,060295	106,0
Ožu	8,233862	7,350879	112,0	3,961954	3,583907	110,5
Tra	10,674408	9,706456	110,0	4,682033	4,289384	109,2
Svi	14,202535	12,477649	113,8	5,706469	5,110855	111,7
Lip	16,139158	14,022776	115,1	6,344435	5,544897	114,4
Srp	18,43002	16,936065	108,8	7,200052	6,525723	110,3
Kol	18,627974	17,296968	107,7	7,175849	6,610592	108,6
Ruj	16,608336	15,05191	110,3	6,681272	6,030809	110,8
Lis	13,983327	12,677971	110,3	6,033421	5,297238	113,9
Stu	8,290316	7,557194	109,7	4,048742	3,605692	112,3
Pro	8,443164	7,76855	108,7	4,407434	3,734155	118
Total	147,58	133,66	110,4%	63,04	56,75	111,1%

Izvor: Eurocontrol En-route Service units Dashboard

3.3 Konzultacije s korisnicima usluga

Za 2018. Društvo je planiralo 4 konzultacije s korisnicima usluga putem anketa, te 13 konzultacija s korisnicima putem redovnih foruma, konzultacija i sastanaka. Realizirane su sve planirane konzultacije putem anketa, te 11 od 13 planiranih anketa putem redovnih foruma, konzultacija i sastanaka. U tablicama ispod prikazane su realizirane konzultacije s korisnicima u 2018. Nerealizirane konzultacije su odgođene za 2019.

Tablica 9. Konzultacije – putem anketa

ID	Sektor/odjel	Usluge	Plan izradio/la	Period prikupljanja ankete	Ref. dokument ili prilog objedinjenom planu	Napomene
A-18-01	SUZP	AIS	M. Martek Sočec	tijekom 2018.	Priručnik za pružanje AIS usluga	Analiza svih korisničkih upita (e-mail, anketa na webu) - zadovoljstvo kompletnom uslugom zrakoplovnog informiranja
A-18-02	SUZP	OZNPK	B. Preradović	tijekom 2018.	VFR karta s preporučenim VFR rutama	Anketa: Kriteriji za ocjenu VFR karte na web-u
A-18-03	SZM	MET	J. Krulc	svibanj 2018.	Operativni priručnik usluga zrakoplovne meteorologije, PMP eGAFOR	Anketa - Primjedbe i zahtjevi korisnika vezani za eGAFOR i promjene produkata za LLF
A-18-04	SUZP	ATS	L. Kordić	lipanj do rujan 2018	Zahtjevi civilnih korisnika zračnog prostora	Povratne informacije vezano uz obradu zahtjeva civilnih korisnika zračnog prostora

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

Tablica 10. Konzultacije – putem redovitih foruma/konzultacija/sastanaka

ID	Održano(mjesec)	Lokacija	Broj ljudi	Profil korisnika	Teme	Koordinator
S-18-01	prosinac 2018	Zagreb	20	Operatori aerodroma s kojima postoje sporazumi.	Postupci i načini dostave i objave podataka, kvaliteta dostavljenih i objavljenih podataka, regulativa, SLA	M. Martek Sočec
S-18-02	svibanj 2018.	HKZP	10	MO/ZMIN	Praćenje provedbe Sporazuma o postupcima koordinacije u operativnoj uporabi sustava FPS-117 i CroATM	H. Kalinović
S-18-03	lipanj 2018. studeni 2018.	Bruxelles	200	IATA, IACA, AEA, ELFAA, EBAA, ERA, IAOPA	CER 110 i CER 111: sjednice Proširenog odbora Eurokontrola za rutne naknade; preliminarne i konačne baze troškova i jediničnih cijena rutnih usluga	R. Aralica S. Ljubić
S-18-05	studeni 2018.	Zagreb	20	MUP, MO, FPZ, Generalna avijacija, pilotske škole, predstavnici HACZ	eGAFOR, promjene produkata za LLF, primjedbe i zahtjevi korisnika	J. Krulc
S-18-06	ožujak 2018.	Zagreb	8	Predstavnici TWR Split i Zagreb	Unaprjeđenje met usluga za TWR Zagreb i TWR Split.	J. Krulc
S-18-07	tijekom 2018.	Zagreb	6	Predstavnici ACC Zagreb	Unaprjeđenje met usluga za ACC Zagreb	J. Krulc
S-18-08	travanj 2018.	Zagreb	15	BHANSA	Praćenje provedbe Ugovora o pružanju radarskih podataka. Provjera dogovorene razine kvalitete pružanja usluge (raspoloživost i ostale parametre učinkovitosti).	D. Markus
S-18-10	svibanj 2018.	Zagreb	10	MO/ZMIN	Praćenje provedbe Sporazuma o postupcima koordinacije u operativnoj uporabi sustava FPS-117 i CroATM	H. Kalinović
S-18-12	Ovisno o dogовору с MZLZ	Zagreb	10	MZLZ	Deklariranje novih vrijednosti kapaciteta ZL Franjo Tuđman	S. Salaj
S-18-13	Svibanj-lipanj listopad-studeni 2018.	Zb Zagreb i Zb Zadar (Zemunik i Divulje)	20	MO, OSRH, HRZIPZO	Unapređenje pružanja usluga za potrebe Oružanih snaga RH i međusobne koordinacije između HKZP i MO/OSRH.	H. Filipović

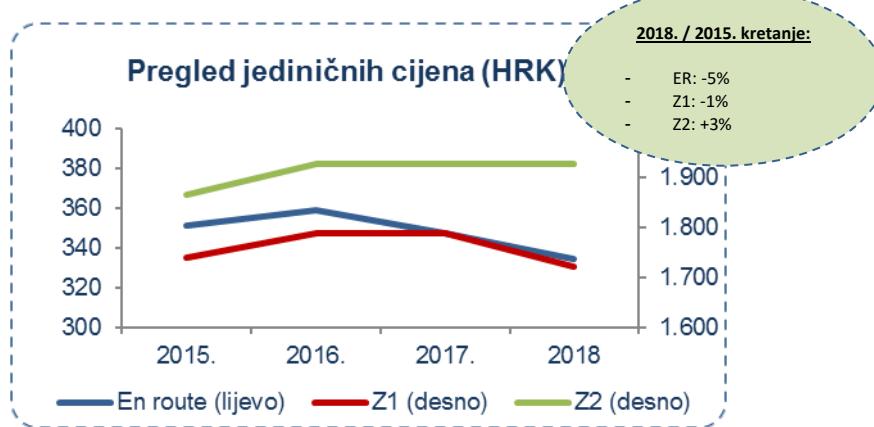
4 Financijski pokazatelji poslovanja

4.1 Pregled finansijskog poslovanja

Tijekom dinamičnih i izazovnih pregovora s Europskom komisijom (u provedbenom dijelu i s tijelima Eurocontrola) poslovodstvo Društva osiguralo je tijekom RP2 kvalitetnu stratešku poziciju u pogledu pretpostavki i uvjeta plana performansi koji su se dominantno materijalizirali u strateški kvalitetnijem repozicioniranju jedinične cijene usluge uz potpuno zadovoljavanje zadanih ciljeva troškovne efikasnosti. U uvjetima značajnog rasta broja obračunskih jedinica usluge (service units) u poslovnoj godini 2018. te slijedom korekcije jedinične cijene rutnih i Z1 terminalnih usluga (a koje su rezultat učinaka ispunjavanja RP2 ciljeva troškovne efikasnosti slijedom zahtjeva „*performance*“ regulative), ostvaren je iznimski poslovni rezultat koji osigurava potrebne rezerve likvidnosti i profitabilnosti nužne za adekvatno sučeljavanje s brojnim i izazovnim poslovnim rizicima koje nosi RP2 te naročito RP3 razdoblje kroz *determined cost* model financiranja i dodatno pooštrenju te za ANSP-ove poslovno zahtjevnu novu „Performance i Charging“ regulativu (Provedbena uredba Komisije (EU) 2019/317 o utvrđivanju programa performansi i sustava utvrđivanja naknada u okviru jedinstvenog europskog neba). Naime, nova *Performance i Charging* regulativa dodatno prenosi poslovne rizike s korisnika zračnog prostora na pružatelje usluga u zračnoj plovidbi, putem izmjena odredbi vezanih uz podjelu rizika povezanih s prometom, podjelu rizika povezanih s troškovima, značajnije potencijalne finansijske kazne za neispunjavanje ciljeva iz područja operativnih kapaciteta te prosljeđivanje svih sredstava zaprimljenih iz EU sufinanciranih projekata korisnicima usluga.

Prihodi s naslova osnovne djelatnosti ponajviše se odnose na naknade za ANS usluge koje HKZP pruža avio-prijevoznicima, a visina prihoda ovisi o ostvarenom broju obračunskih jedinica utemeljenih u broju i vrsti kontroliranih operacija (letova) te o vrijednosti jediničnih cijena izraženih usluga. Usporedan pregled razvoja jediničnih cijena obračunskih jedinica rutnih i terminalnih usluga prikazan je na slici 6.

Slika 6. Pregled jediničnih cijena rutnih i terminalnih usluga

Način obračuna, fakturiranje i naplata realiziranih usluga od strane HKZP-a utvrđeni su Pravilnikom o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada (NN 91/2013) i sukladni su obvezujućim načelima ICAO-a i EUROCONTROL-a. U skladu s člankom 16. Protokola o izmjenama i dopunama Međunarodne konvencije o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe – Eurocontrol – HKZP utvrđuje plan prihoda i rashoda za svaku

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

financijsku godinu, a proračun mora osigurati ispunjenje temeljnih ciljeva iz plana performansi, posebice ciljeva koji povećavaju razinu troškovne efikasnosti. Eventualna dobit redom je namijenjena ekstenzivnim investicijskim aktivnostima i financijskom razduživanju kao i za nužno osnaživanje pozicije likvidnosti i profitabilnosti Društva potrebne za sučeljavanje s brojnim i izazovnim poslovnim rizicima koji su dodatno naglašeni prelaskom s *full cost recovery* modela nadoknade troškova na znatno zahtjevniji, po mnogočemu rizičniji, *determined cost* model nadoknade sukladno Uredbi Komisije (EU) br. 391/2013 a naročito u svjetlu nove Performance i Charging regulative. Sve navedeno događa se u sklopu sudjelovanja Društva u procesu unapređenja učinkovitosti propisane na razini EU-a kroz zadane ciljeve u nacionalnom, odnosno FAB CE-a planu performansi (*Performance Plan*) za RP2 razdoblje.

ANS naknade za izvršene usluge fakturiraju se i vrlo uspješno naplaćuju putem Eurocontrol-ovog multilateralnog sustava za naplatu prihoda od ANS naknada gdje postotak naplaćenog u odnosu na obračunati prihod povjesno iznosi preko 99 % (izvor: CRCO).

4.2 Poslovni rezultat za 2018.

Tablica 11. Pregled ukupnog rezultata poslovanja za 2018.

Financijski rezultati poslovanja					
'000 HRK	I-XII 2017.	I-XII 2018.	Indeks 2018. / 2017.	Plan 2018.	% ostvarenja Plana
Ukupni prihodi	782.500	849.137	108,5	743.582	114,2
Ukupni rashodi	672.005	786.397	117,0	739.725	106,3
Dobit prije oporezivanja	110.495	62.740	56,8	3.857	1.626,8

Ukupni prihodi za razdoblje siječanj – prosinac 2018. ostvareni su u iznosu od 849,1 milijun kn, što je povećanje od 8,5 % u odnosu na prethodnu godinu i prebačaj Plana za 2018. za 14,2 %.

Od ukupnih prihoda koje je HKZP ostvario u 2018., 99,5 % odnosi se na poslovne prihode, što dominantno predstavljaju prihodi iz osnovne djelatnosti, a 0,5 % ukupnih prihoda otpada na one ostvarene financijskim aktivnostima.

Ukupni rashodi iznosili su 786,4 milijuna kn, što je 17,0 % više nego prethodne godine i za 6,3 % više od Plana.

U 2018. ostvarena je vrijednost godišnje dobiti prije poreza u iznosu od 62,7 milijuna kn. Ista razina bruto dobiti, nakon troškova poreza na dobit, osigurava 52,7 milijuna kn neto dobiti u 2018.

4.2.1 Struktura ostvarenih prihoda

A) Prihodi iz poslovnih aktivnosti

Prihodi iz osnovne djelatnosti

Prihodi od prodaje u zemlji i inozemstvu iznose 95,2 % ukupno ostvarenih prihoda najvećoj mjeri. Visina ANS naknada razlikuje se za rutne i za terminalne usluge (napomena: dvije su obračunske zone rutnih naknada – RH i BiH, te dvije obračunske zone terminalnih naknada - Z1 i Z2), te ovisi o ostvarenom broju

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

obračunskih jedinica temeljenih na strukturi i vrsti kontroliranih operacija – letova, kao što i neposredno ovise o vrijednosti (cijeni) obračunske jedinice.

Prihodi iz rutnih naknada u FIR-u Zagreb u 2018. bilježe porast u odnosu na prethodnu godinu za 6,1 % (+8,7 % više od Plana), dok prihodi od terminalnih naknada bilježe rast za 8,6 % u odnosu na godinu prije (ujedno 8,3 % više od Plana). Temeljem materijalizacije finansijskih učinaka, koji sukladno odredbama Uredbe (EU) 1794/2006 proizlaze iz mehanizma usklade sudjelujućeg udjela HKZP-a u BiH rutnoj bazi troškova, u 2018. u odnosu na 2017. zamjetan je neznatan pad prihoda od rutnih naknada koje Društvo prihoduje pružanjem ANS usluga u dijelu FIR-a Sarajevo, -0,6 %.

Ostali prihodi od prodaje iz poslovne djelatnosti prvenstveno su rasli zbog prihoda ostvarenog po COOPANAS Framework Agreementu No 042-09 sa NAV Portugal E.P.E..

Tablica 12. Prihodi 2018. te usporedba s Planom i prethodnom godinom

Poslovni prihodi							
'000 HRK	I-XII 2017.	% u 2017.	I-XII 2018.	% u 2018.	Indeks 2018. /2017.	Plan 2018.	% ostvarenja Plana
<i>Prihodi iz osnovne djelatnosti</i>							
Rutne naknade - RH	576.313	74,1%	611.642	72,4%	106,1	562.858	108,7
Rutne naknade - BiH	69.397	8,9%	68.988	8,2%	99,4	59.430	116,1
Terminalne naknade	98.452	12,7%	106.905	12,7%	108,6	98.729	108,3
Ostali prihodi od prodaje od osnovne djelatnosti**	2.464	0,3%	19.486	2,3%	790,9	4.561	427,3
	746.625	96,0%	807.021	95,5%	108,1	725.578	111,2
Ostali poslovni prihodi*	31.296	4,0%	37.679	4,5%	120,4	17.192	219,2
Ukupno poslovni prihodi	777.922	100,0%	844.700	100,0%	108,6	742.770	113,7

*prihodi od otpuštanja rezerviranja, prihodi na temelju uporabe vlastitih proizvoda i drugi poslovni prihodi

**konta prihoda 75192 i 7543 reklasificirana su iz "Ostali poslovni prihodi" u "Ostali prihodi od prodaje od osnovne djelatnosti", u I-XII 2017. i Planu za 2018.

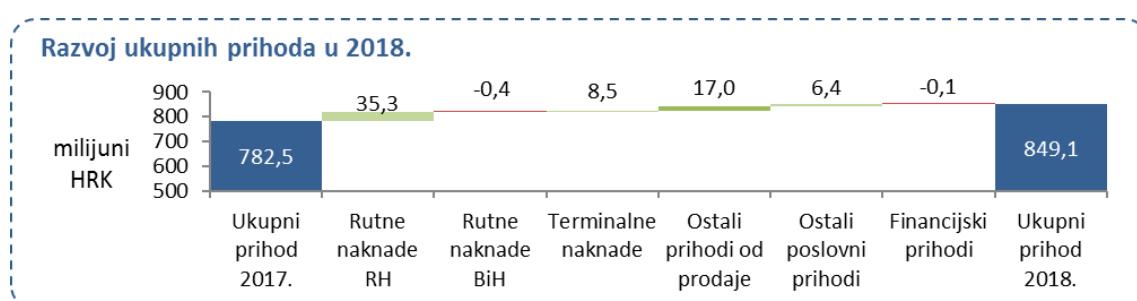
Ostali poslovni prihodi

Razlog rasta ostalih poslovnih prihoda u odnosu na prethodnu godinu, nalazi se prihodu od ukidanja dijela rezerviranja za otpremnine u iznosu od 11,5 milijuna kn (u 2017. 4,4 milijuna kn) te iznosu od 15,4 milijuna kn (2017. 11,6 milijuna kn) koji predstavlja ukidanje rezerviranja za neiskorištene godišnje odmore radnika iz prethodne godine.

B) Prihodi iz finansijskih aktivnosti

Finansijski prihodi u 2018. s udjelom u strukturi ukupnih prihoda od 0,5 %, bilježe smanjenje od -3,1 % u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje dominantno zbog velike likvidnosti na tržištu novca koje je rezultiralo dalnjim padom kamatnih stopa na oročene depozite.

Slika 7. Pregled razvoja ukupnih prihoda Društva po kategorijama tijekom 2018.

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

4.2.2 Struktura ostvarenih rashoda

Tablica 13. Rashodi ostvareni u 2018. u odnosu na prethodnu godinu i Plan 2018.

Ostvareni rashodi							
'000 HRK	I-XII 2017.	% u 2017.	I-XII 2018.	% u 2018.	Indeks 2018./2017.	Plan 2018.	% ostvarenja Plana
<i>Rashodi iz poslovanja</i>							
Sirovine i materijal	9.171	1,4%	10.550	1,3%	115,0	11.700	90,2%
Vanjski troškovi	51.337	7,6%	54.767	7,0%	106,7	81.554	67,2%
Troškovi osoblja	428.330	63,7%	444.002	56,5%	103,7	469.073	94,7%
Amortizacija	107.274	16,0%	102.447	13,0%	95,5	101.431	101,0%
Ostali poslovni rashodi	69.590	10,4%	164.151	20,9%	235,9	73.793	222,4%
	665.702	99,1%	775.918	98,7%	116,6	737.551	105,2%
<i>Financijski rashodi</i>							
Trošak kamate	2.627	0,4%	1.882	0,2%	71,7	2.174	86,6%
Negativne tečajne razlike	3.676	0,5%	8.597	1,1%	233,9		
	6.303	0,9%	10.479	1,3%	166,3	2.174	482,0%
Ukupni rashodi	672.005	100,0%	786.397	100,0%	117,0	739.725	106,3%

A) Rashodi iz poslovanja

Rashodi iz poslovnih aktivnosti ostvareni su više od Plana (za 5,2 %), strukturom zauzimaju 98,7 % ukupnih rashoda, a odnose se na sljedeće:

- **materijalni troškovi i troškovi vanjskih usluga** sa povećanjem od 7,9 % (za 4,8 milijuna kn) u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (prije svega na uslugama održavanja i zaštite +1,8 milijuna kn i uslugama telefona, pošte i prijevoza +0,9 milijuna kn) što je u konačnici rezultiralo 70,0 %-tним ostvarenjem Plana ovih troškova za 2018. (-27,9 milijuna kn) dominantno zbog pod-ostvarenja sljedećih kategorija troška u odnosu na Plan:
 - **usluga održavanja i zaštite** (11,9 milijuna kn niže od Plana, indeks ostvarenja Plana 63,9) uslijed činjenice da je tijekom 2018. zabilježena niža no planirana realizacija troškova tekućeg održavanja građevina, ugovor o održavanju radarskih sustava je sklopljen tek početkom 2019. te zbog manjeg obima potrebnih popravaka no prethodnih godina,
 - **usluge telefona, pošte i prijevoza** (6,1 milijun kn niže od Plana, indeks ostvarenja Plana 71,7), uslijed učinka važećih ugovora o telefonskoj, mobilnoj i data usluzi potpisanih u drugoj polovici 2017. (a koji su imali puni učinak u 2018.) kao i zbog činjenice da nisu realizirani svi planirani zakupi vodova (iWAN NG TK),
 - **intelektualnih usluga** (6,7 milijuna kn niže, indeks ostvarenja Plana 51,4) uslijed činjenice da je tijekom 2018. odgođena realizacija određenih vanjskih usluga intelektualne naravi što je rezultiralo ostvarenjem nižim od planiranog za 2018.,
- **troškovi plaća** iako za 3,7 % viši no u 2017. uslijed prosječno 3% više zaposlenika u 2018. ipak su zadržani unutar planiranih vrijednosti za 2018. Troškovi plaća, uključujući i nagradu za ostvarene rezultate u 2018., obračunati su i isplaćeni u skladu sa Kolektivnim ugovorom. Dio troškova plaća kapitaliziran je po naslovu investicijskih projekata za provedbu i dovršenje kojih su predmetni troškovi i bili ostvareni.

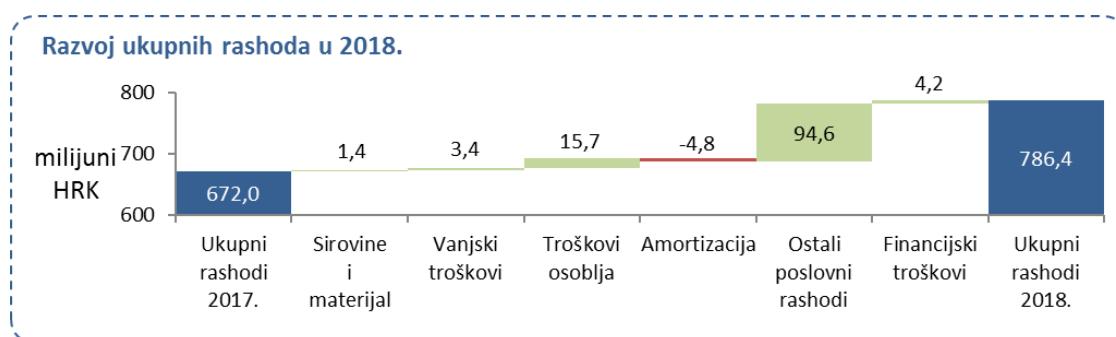
Hrvatska Kontrola ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

- **troškovi amortizacije** s učešćem od 13,0 % u ukupnim troškovima i zabilježenim smanjenjem od 4,5 % (4,8 milijuna kn) u odnosu na prethodnu godinu. Na smanjenje troškova amortizacije u 2018. najviše je utjecalo kasnije puštanje u operativni rad (krajem 2018. odnosno početkom 2019.) novonabavljene visokovrijedne imovine. Troškovi amortizacije ostvareni su također više u odnosu na Plan (indeks 101,0).
- **ostali poslovni rashodi** sa povećanjem od 35,9 % (94,6 milijuna kn) u 2018. u odnosu na 2017. viši su i od Plana za 2018., dominantno zbog činjenice da je provedeno rezerviranje sukladno SES regulativi u iznosu od 76,5 milijuna kn, a koja se odnosi na regulatorne viškove / manjkove naknada od pružanja usluga u zračnoj plovidbi koji se priznaju u izvještaju o finansijskom položaju / bilanci stanja kao rezerviranja ili potraživanja i gdje se promjena ovih vrijednosti odražava u računu dobiti i gubitka. Stanje rezerviranja i/ili potraživanja predstavljaju naknadu koju Društvo očekuje nadoknaditi korisnicima ili naplatiti od korisnika usluga u zračnom prometu u budućnosti za već realizirane usluge, putem korekcije jedinične cijene usluga u narednim razdobljima unutar naplatnih zona na koje se predmetne regulatorne korekcije cijene odnose.

B) Rashodi iz finansijskih aktivnosti

Finansijski troškovi iznose 1,3 % ukupnih rashoda i mahom se odnose na trošak kamate po neotplaćenim glavnicama kredita koje se uredno otplaćuju planiranom dinamikom (manji je za 28,3 % u odnosu na 2017., 86,6 % Plana, primarno kao rezultat pada referentne kamatne stope i kontinuiranog procesa razduživanja HKZP-a) i negativnih tečajnih razlika uslijed promjene visine tečaja kune u odnosu na tečajeve stranih valuta u kojima Društvo ima nominirane pozicije relevantne imovine i izvora imovine.

Slika 8. Pregled razvoja ukupnih rashoda Društva po kategorijama tijekom 2018.

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

4.3 Finansijsko stanje Društva (Bilanca stanja)

Tablica 14. Bilanca stanja: imovina i izvori imovine

Bilanca stanja Društva		31.12.2017.	31.12.2018.	Indeks 2018. / 2017.
'000 HRK				
Imovina (aktiva)				
Dugotrajna imovina		482.648	514.631	106,6
Kratkotrajna imovina		656.567	729.429	111,1
Plaćeni troškovi budućeg razd. i obrač. prihodi		5.582	4.821	86,4
Ukupno imovina		1.144.796	1.248.881	109,1
Izvori imovine (pasiva)				
Kapital i rezerve		681.700	734.402	107,7
Dugoročna rezerviranja		93.105	162.274	174,3
Dugoročne obvezne		190.833	151.249	79,3
Kratkoročne obvezne		122.420	147.550	120,5
Odgodeno plaćanje troškova		56.739	53.406	94,1
Ukupno izvori imovine		1.144.796	1.248.881	109,1

4.3.1 Struktura imovine Društva

Vrijednost imovine (akteve) HKZP-a iz godine u godinu se povećava, što je jedan od pokazatelja kontinuiranog i dinamičnog poslovanja temeljenog na uspjehnosti finansijskih rezultata Društva. U tom smislu HKZP posluje uspješno te zauzima značajno mjesto u okruženju po brojnim kriterijima (kao što su npr. kriteriji likvidnosti, profitabilnosti, ekonomičnosti, zaduženosti i investicijskog kapaciteta i kapaciteta zaduživanja).

Tablica 15. Struktura imovine

Imovina Društva (Aktiva)		31.12.2017.	% u 2017.	31.12.2018.	% u 2018.	Indeks 2018. / 2017.
'000 HRK						
Materijalna imovina	268.219	23,4%		301.685	24,2%	112,5
Nematerijalna imovina	197.501	17,3%		183.594	14,7%	93,0
Finansijska imovina	120	0,0%		119	0,0%	98,7
Odgodena porezna imovina	16.807	1,5%		29.234	2,3%	173,9
Ukupna dugotrajna imovina	482.648	42,2%		514.631	41,2%	106,6
Zalihe	2.463	0,2%		2.186	0,2%	88,7
Potraživanja	124.834	10,9%		149.040	11,9%	119,4
Kratkotrajna finansijska imovina	226.267	19,8%		941	0,1%	0,4
Novac u banci i u blagajni	303.002	26,5%		577.262	46,2%	190,5
Ukupna kratkotrajna imovina	656.567	57,4%		729.429	58,4%	111,1
Unaprijed plaćen trošak i obračunati prihodi	5.582	0,5%		4.821	0,4%	86,4
Ukupno imovina	1.144.796	100,0%		1.248.881	100,0%	109,1

Stanje imovine HKZP-a na dan 31. prosinca 2018. iznosi 1.248,9 milijuna kn, što predstavlja rast od 9,1 % u odnosu na stanje imovine na isti dan prethodne godine. Od ukupnog iznosa imovine dugotrajna imovina čini 41,2 %, kratkotrajna imovina čini 58,4 %, a ostatak od oko 0,4 % čine plaćeni troškovi budućeg razdoblja:

- Najznačajniji dio dugotrajne imovine čine **materijalna i nematerijalna imovina** koje predstavljaju poslovne objekte, pokretnine, hardversku i softversku komponentu operativnog i administrativnog osnovnog sredstva, materijalnu opremu, alate i uređaje uposlene u funkciji osnovnog poslovnog sredstva angažiranog u cilju ostvarivanja zadanih poslovnih ciljeva. Smanjivanje knjigovodstvene vrijednosti nematerijalne imovine posljedica je toga što je u 2014. završio najintenzivniji ciklus

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

investiranja u dugoročnu komponentu osnovnog sredstva, što je rezultiralo time da je godišnji učinak troška amortizacije bio intenzivniji od učinaka realiziranih novih investicija. Na povećanje materijalne imovine je najviše utjecala nabava A-SMGCS sustava, zamjena i nadogradnja VHF/UHF radijskih sustava i zamjena CroATMS HW-a

- Stavka **dugotrajne financijske imovine** u iznosu od 119,0 tisuća kn odnosi se na HKZP-ov poslovni udjel u temeljnog kapitalu (1/6) i kapitalnim pričuvama društva *FAB CE Aviation Services Ltd.* – društvo koje je HKZP osnovao zajedno s ostalim članicama FAB CE-a. Glavna djelatnost Društva jest poslovno i drugo poduzetničko savjetovanje te upravljanje zajedničkim administrativnim i projektnim aktivnostima članica FAB CE.
- Iznos od 29,2 milijuna kn predstavlja **odgođenu poreznu imovinu** nastalu temeljem privremenih poreznih razlika koje su nastale kao rezultat obračunatih troškova rezerviranja za mirovine i jubilarne nagrade radnika prema čl. 11. Zakona o porezu na dobit, kao i temeljem privremenih poreznih razlika koje su nastale kao rezultat rezerviranja sredstava u okviru SES regulative što je ujedno i glavni razlog rasta ove kategorije u odnosu na prethodnu godinu.
- Iskazana **potraživanja** odnose se na inozemne kupce u iznosu 138,5 milijuna kn (127,2 milijuna kn-Eurocontrol), tuzemne kupce u iznosu od 2,7 milijuna kn, na potraživanja od države i drugih institucija u visini od 7,3 milijuna kn (više plaćeni predujam poreza na dobit, PDV, naknade za bolovanja i sl.) i ostala potraživanja od 0,5 milijuna kn, a sve nakon provedenog umanjenja vrijednosti i otpisa onih salda potraživanja za koja se očekuje da je naplata otežana odnosno u budućnosti više nije vjerljivatna.
- **Kratkotrajna financijska imovina** dominantno se odnosi na kratkoročno oročena devizna sredstva kod poslovnih banaka.

4.3.2 Realizacija investicijskih projekata u 2018.

Plan poslovanja za 2018. u dijelu koji se odnosi na plan investicija sadrži 14 pojedinačnih projekata te 15 pojedinačnih nabava dugotrajne imovine ukupnog investicijskog potencijala 164,4 milijuna kn. Tijekom 2018. u razvoj i modernizaciju tehničko tehnološke platforme Društva investirana su financijska sredstva u iznosu od 111,2 milijuna kn što predstavlja 112,7% ispunjenje cilja financijske realizacije za 2018. (koji je postavljen u visini od 60% ukupnog investicijskog potencijala za 2018.).

Za kompaniju ove veličine i ovako specifične osnovne djelatnosti, imajući u vidu da investicijske aktivnosti financira dominantno iz vlastitih izvora, nužno je napomenuti kako se i unatoč brojnim otegotnim okolnostima objektivno radi o ozbilnjom investicijskom opsegu i vrijednosti investicijskih aktivnosti kontinuirano vođenih u cilju osiguranja pretpostavki za proširenje kapaciteta i povećanje sigurnosti zračnog prometa. Investicije planirane za 2018., a nisu realizirane na vrijeme, rezultat su brojnih internih i eksternih čimbenika te se realizacija istih očekuje u narednom periodu.

Sukladno Međunarodnom računovodstvenom standardu 16, dio troškova bruto plaća radnika nije teretio rezultat poslovanja u 2018., već je kapitaliziran na pripadajuće projekte pošto je angažman istih bio nužan kako bi se osiguralo dovođenje sredstva na mjesto i u radno stanje za namjeravanu upotrebu.

U niže priloženoj tablici dan je objedinjeni pregled realizacije svakog investicijskog projekta u 2018.

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

Tablica 16. Ostvarenje investicija u 2018.

Ostvarenje investicija I-XII 2018.				
Red. Br.	Naziv investicije	Plan 2018.	Ostvarenje I-XII 2018.	Indeks Ostvarenje / Plan
1	2	3	4	5 (4/3)
1.	Projekt nadogradnje ATM sustava	45.917.000	43.322.855	94,4%
2.	Projekti DATA-COM domene	4.450.000	1.296.452	29,1%
3.	Projekti VOICE-COM domene	26.455.000	30.996.420	117,2%
4.	Projekti NAV domene	9.483.000	5.033.008	53,1%
5.	Projekt nadogradnje SUR sustava	18.515.000	7.239.477	39,1%
6.	Projekti AWOS/MET domene	1.060.000	788.077	74,3%
7.	Projekti rekonstrukcija građevina i infrastrukture	23.325.000	7.002.576	30,0%
8.	Projekti modernizacije ICT sustava	7.840.000	4.491.663	57,3%
9.	Projekti MET-ATM domene	2.060.000	0	0,0%
10.	Projekt jedinstvenog nadzora i upravljanja uređajima i sustavima	1.950.000	113.792	5,8%
11.	Projekt fleksibilnog korištenja zračnog prostora	200.000	639.790	319,9%
12.	Projekt povećanja stupnja sigurnosti i zaštite objekata HKZP	560.000	698.507	124,7%
13.	Projekt modernizacije TWR i TMA radnih mjestra	640.000	57.265	8,9%
14.	Ostala investicijska ulaganja	4.500.000	952.854	21,2%
15.	Pojedinačna nabava dugotrajne imovine ukupno (13 projekata)	17.420.000	8.535.026	49,0%
Ukupan investicijski potencijal za 2018.		164.375.000		
Plan ostvarenja finansijske realizacije investicija		98.625.000	111.167.764	112,7%

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

4.3.3 Struktura izvora imovine

Struktura izvora imovine, odnosno pasive, na dan 31.12.2018. jest sljedeća: kapital i rezerve 58,8 %, dugoročna rezerviranja 13,0 %, dugoročne finansijske obveze i obveze prema drugim institucijama 12,1 %, kratkoročne obveze 11,8 % te odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja 4,3 %.

Tablica 17. Struktura izvora sredstava

Izvori imovine Društva (Pasiva)

'000 HRK	31.12.2017.	% u 2017.	31.12.2018.	% u 2018.	Indeks 2018. / 2017.
Temeljni kapital	450.000	39,3%	450.000	36,0%	100,0
Rezerve iz dobiti i zadržana dobit	140.382	12,3%	231.700	18,6%	165,0
Dobit / (Gubitak) poslovne godine	91.318	8,0%	52.702	4,2%	57,7
Kapital i rezerve	681.700	59,5%	734.402	58,8%	107,7
Rezerviranja	93.105	8,1%	162.274	13,0%	174,3
Dugoročne finansijske obveze i obveze prema drugim institucijama	190.833	16,7%	151.249	12,1%	79,3
Dugoročne obveze	283.938	24,8%	313.523	25,1%	110,4
Kratkoročne finansijske obveze	43.130	3,8%	42.625	3,4%	98,8
Obaveze prema dobavljačima	26.634	2,3%	47.182	3,8%	177,1
Ostale kratkoročne obveze	52.656	4,6%	57.743	4,6%	109,7
Kratkoročne obveze	122.420	10,7%	147.550	11,8%	120,5
Odgođeno plaćanje troškova	56.739	5,0%	53.406	4,3%	94,1
Ukupno izvori imovine	1.144.796	100,0%	1.248.881	100,0%	109,1

- Iskazana **neto dobit za poslovnu godinu 2017.** u iznosu od 91,3 milijuna kn raspoređena je tijekom 2018. u ostale rezerve Društva sukladno odluci Skupštine,
- Pozicija **dugoročnih rezerviranja** odnosi se na sredstva rezervirana za otpremnine, jubilarne nagrade, započete sudske sporove kao i rezerviranja sukladno SES regulativi što je ujedno i glavni razlog rasta ove kategorije pasive na 162,3 milijuna kn. Sva rezerviranja provedena su sukladno odredbama Kolektivnog ugovora, Međunarodnim računovodstvenim standardima i računovodstvenim politikama HKZP-a.
- Dugoročne finansijske obveze** iznose 151,2 milijuna kn, a dominantno se odnose na dugoročne finansijske obveze po kreditima EBRD-a i EIB-a kao posljedica dinamike i magnitude financiranja ranijeg investicijskog ciklusa. Smanjivanje dugoročnih finansijskih obveza rezultat je urednog povrata kredita sukladno ugovorenou dinamici otplate.

Tablica 18. Dugoročne finansijske obveze

Dugoročne finansijske obveze

'000 HRK	Banka kreditor	Valuta kredita	Kamatna stopa u 2018.	31.12.2017.	31.12.2018.
European Investment Bank		EUR	3,84-4,99%	7.827	6.696
European Bank for Reconstruction and Development		EUR	6 mjesечni EURIBOR +1%	226.136	187.177
			Ukupna sredstva duga	233.963	193.874
			Tekuće dospijeće	-43.130	-42.625
			Dugoročno dospijeće	190.833	151.249

- Kredit Europske investicijske banke (EIB) temelji se na Ugovoru o financiranju br. 21677 od 12. rujna 2002. na 20 milijuna EUR uz jamstvo RH kao instrument osiguranja kredita. Ta kreditna sredstva iskorištena su za projektiranje, izgradnju i uvođenje poboljšanja usluga kontrole

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

zračne plovidbe u RH, a u cilju održavanja sigurnosnih standarda i povećanja kapaciteta zračnog prostora u skladu s predviđenim porastom zračnog prometa. Rok povrata tih kreditnih sredstava jest svibanj 2025.

- Ugovor s Europskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) zaključen je 2011. u iznosu od 47 milijuna EUR u svrhu modernizacije sustava za kontrolu zračne plovidbe u RH, a u cilju poboljšanja sigurnosti zračnog prometa i povećanja kapaciteta. Kao instrument osiguranja kredita ugovoreno je jamstvo RH. Do 31. prosinca 2018. povučen je cijelokupan iznos od kredita, a otplaćeno je 21.765.706 EUR. Rok povrata tih kreditnih sredstava jest svibanj 2023.

Tablica 19. Dugoročne finansijske obveze po dospijeću

Dugoročne finansijske obveze po dospijeću

'000 HRK	Iznos otplate
Dospijeće od jedne do dvije godine	42.625
Dospijeće od dvije do tri godine	42.625
Dospijeće od tri do četiri godine	42.625
Dospijeće od četiri i više godina	65.998
Ukupno	193.874

Sve finansijske obveze Društvo uredno podmiruje sukladno rokovima dospijeća.

- **Obveze prema dobavljačima** na dan izvješća ukazuju na 77,1% povećanje u odnosu na isti dan prethodne godine, a rezultat su dinamičnih poslovnih aktivnosti HKZP-a i ugovorenih rokova podmirivanja obveza prema dobavljačima kojih se Društvo strogo pridržava. Inače, nužno je napomenuti da se sve obveze prema dobavljačima u zemlji i inozemstvu uredno podmiruju u rokovima dospijeća.
- **Ostale kratkoročne obveze** u iznosu 57,7 milijuna kn najvećim se dijelom odnose na obveze za bruto plaće radnika te ostale obveze (za kamate, obveze Eurocontrola prema subjektima RH baze troškova i druge).
- **Odgodenje plaćanja troškova ili pasivna vremenska razgraničenja** u iznosu 53,4 milijuna kn u najvećem dijelu se odnose na:
 - 35.882.322 kn odgođenih prihoda nastalih temeljem primljenih sredstava EU fondova u pogledu avansa za sufinancirane brojnih međunarodnih i tuzemnih projekata u kojima Društvo sudjeluje, a koji su financirani iz CEF, SESAR i ERASMUS omotnice.
 - kratkoročno rezerviranje sredstava za neiskorištene godišnje odmore radnika u iznosu od 16.567.454 kn te na
 - ostale prihode budućeg razdoblja.

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

4.4 Pregled novčanih tokova za 2018.

Tablica 20. Novčani tok 2018.

Novčani tok 2018.	
'000 HRK	2018.
Neto povećanje novčanog toka od poslovnih aktivnosti	226.250
Neto povećanje novčanog toka od investicijskih aktivnosti	81.141
Neto smanjenje novčanog toka od finansijskih aktivnosti	-33.132
Ukupno povećanje novčanog toka	274.259
Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja	303.002
Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja	577.262

Tijekom 2018. Društvo je ostvarilo ukupnu vrijednost pozitivnog novčanog toka od 274,3 milijuna kn (2017: 86,6 milijuna kn pozitivno). Ovakav rezultat posljedica je:

- **226,3 milijuna kn pozitivnih operativnih novčanih tokova** koji su dominantno rezultat:
 - ostvarenog poslovnog rezultata prije poreza u visini od 62,7 milijuna kn te ostvarene samo-akumulacije likvidnosti temeljem ostvarenog troška amortizacije od 102,4 milijuna kn,
 - neto pozitivnog usklađenja bruto poslovnog rezultata za nenovčane stavke u visini od 61,4 milijuna kn (prvenstveno se odnose na troškove rezerviranja, kao i otpise i ispravke vrijednosti imovine),
 - smanjenja novčanih tokova temeljem plaćenih kamata i poreza u vrijednosti od 18,9 milijuna kn i
 - zabilježenih pozitivnih promjena u vrijednosti neto radnog kapitala od 18,6 milijuna kn Društva:
 - smanjenja operativnih novčanih tokova temeljem povećanja kratkoročnih potraživanja za 27,6 milijuna kn,
 - povećanja operativnih novčanih tokova temeljem povećanja kratkoročnih obveza Društva za 45,7 milijuna kn te,
 - povećanja operativnih novčanih tokova temeljem smanjenja salda zaliha za 0,5 milijuna kn,
- **81,1 milijun kn pozitivnih novčanih tokova iz investicijskih aktivnosti** koji su obilježeni ulaganjima, a sukladno planu provedbe COOPANS/CroATMS i ostalih investicijskih projekata u dugotrajnu materijalnu i nematerijalnu imovinu te razročenjima sredstava kod banaka.
- **33,1 milijun kn negativnog novčanog toka iz finansijskih aktivnosti** koji su u najvećoj mjeri obilježeni u vrijednosti neto otplaćenih glavnica kredita (umanjeno za sredstva duga dodatno povučena tijekom godine) i u neto vrijednosti sredstava sufinanciranja strateških investicijskih projekata povučenih iz EU fondova.

Slika 9. Pregled razvoja ukupnih novčanih tokova Društva tijekom 2018.

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

4.5 Pregled finansijskih pokazatelja poslovanja

Analiza poslovanja na temelju finansijskih izvješća (Bilanca na dan 31.12.2018., Račun dobiti i gubitka za razdoblje I-XII 2018., Izvješće o novčanom toku i Izvješće o promjenama kapitala za 2018.) ovdje je upotpunjena pregledom poslovnih pokazatelja. Prednost pokazatelja u odnosu na relevantne absolutne vrijednosti jest njihova neovisnost o veličini društva u pregledu.

Budući da su moguća preklapanja informacija koje pružaju pokazatelji, odabrani su pokazatelji koji su bitni za poslovanje HKZP-a.

Tablica 21. Pokazatelji poslovanja

Odabrani pokazatelji poslovanja		Opis	2017.	2018.
Koefficijent tekuće likvidnosti		Kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze	5,36	4,94
Koefficijent finansijske stabilnosti		Dugotrajna imovina / (Kapital i rezerve+dugoročne obveze)	0,50	0,49
Faktor zaduženosti		Ukupne obveze / (dobit + amortizacija)	2	2
Stupanj samofinanciranja		Kapital i rezerve / ukupna imovina	0,60	0,59
Koefficijent obrtaja ukupne imovine		Ukupni prihod / ukupna imovina	0,68	0,68
Koefficijent obrtaja kratkotrajne imovine		Ukupni prihod / kratkotrajna imovina	1,19	1,16
Prosječni dani naplate potraživanja		360 / koefficijent obrta potraživanja	54	56

Koefficijent tekuće likvidnosti

Pokazuje sposobnost podmirenja kratkoročnih obveza bilančnim pozicijama koje jesu ili se u roku jedne godine mogu transformirati u gotov novac. Iako će adekvatnost ovog pokazatelja varirati od industrije do industrije, struka je ipak indikativno postavila zahtjev da ovaj pokazatelj bude minimalno 2, što znači da poduzeće ima barem dvostruko više kratkotrajne likvidne imovine (poželjno gotovine, potraživanja i zaliha), nego što su kratkoročne obveze koje dolaze na naplatu. Na dan 31.12.2018. vrijednost ovog koeficijenta iznosi **4,94** što ukazuje na izuzetan stupanj sposobnosti podmirenja kratkoročnih obveza u dospjeću.

Koefficijent finansijske stabilnosti

Koefficijent finansijske stabilnosti mora biti manji od 1 te njegovo smanjenje upućuje na pozitivan smjer. Dakle, smanjenje koeficijenta upućuje na povećanje finansijske stabilnosti i to zato što se sve veći dio dugoročnih izvora koristi za financiranje kratkotrajne imovine. Na 31.12.2018. taj je koeficijent iznosio **0,49** (poboljšanje za 2,0 % u odnosu na 2017.).

Faktor zaduženosti

Pokazuje mogućnost podmirivanja ukupnih obveza rezultatima redovnog poslovanja, a poželjan je što niži pokazatelj. Iznos pokazatelja od **2** u 2018. (2 u 2017.) znači da bi HKZP trebao biti u stanju svojim operativnim novčanim tokovima iz poslovanja, baziranim na ostvarenom rezultatu u 2018., podmiriti sve svoje ukupne obveze (uključujući i kreditne obveze) u roku od dvije godine (uobičajena kontrolna mjera za taj pokazatelj jest 5 - izvor Fina).

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

Stupanj samofinanciranja

Prikazuje udio vlastitih sredstava u ukupnoj imovini Društva. Iz aspekta zaduženosti poželjna je što viša vrijednost tog pokazatelja. Iznos od **0,59** u 2018. znači da 59 % ukupne imovine društva svoj izvor pronalazi u vlastitom kapitalu Društva.

Koeficijent obrtaja ukupne imovine

Upućuje na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu i što je koeficijent veći, raste i brzina cirkulacije. Iskazani koeficijent od **0,68** za 2018. ukazuje na efikasno korištenje ukupne imovine HKZP-a s obzirom na to da je taj koeficijent za poduzetnike iste veličine znatno niži (izvor Fina).

Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine

Pokazuje učinkovitost upotrebe kratkotrajne imovine u ostvarivanju prihoda. Iznos pokazatelja od **1,16** u 2018. znači da iznos jednogodišnjeg prihoda premašuje vrijednost kratkotrajne imovine za 16 %, što ukazuje na dinamičnu transformaciju kratkotrajne imovine tijekom godine za 1,16 puta. S obzirom na intenzivniji porast vrijednosti kratkotrajne imovine u odnosu na dinamiku razvoja prihoda tijekom 2018., ovaj je pokazatelj za 2018. rezultirao smanjenjem u odnosu na 2017., ali i dalje sugerira bolje performanse od industrije.

Prosječni dani naplate potraživanja od kupaca

Prosječni dani naplate potraživanja iznosili su **56 dana** tijekom 2018., što je u rangu poduzetnika iste veličine. To je uvjetovano korištenjem EUROCONTROL-ovog sustava naplate prihoda od pružanja usluga kontrole zračne plovidbe, istog onog sustava koji koriste i ostale kontrole zračnog prometa država Europske unije.

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

5 Izloženost i upravljanje ekonomsko-financijskim rizicima

5.1 Općenito

Ekonomsko-financijski rizici, odnosno vjerojatnost nastupa odljeva ekonomskih koristi u Društvu zbog nastupa određenog nepovoljnog poslovog događaja, proizlaze iz različitih poslovnih aktivnosti i relacija pa posljedično i transakcija kojima je Društvo izloženo u svom svakodnevnom poslovanju. Uzmemo li u obzir to da u jednom poslovnom sustavu svi poslovni rizici prije ili kasnije rezultiraju rizicima ekonomsko-financijskog spektra tako su posredno gotovo svi poslovni rizici konačno i ekonomsko-financijske prirode (dalje Financijski rizici). Financijski rizici u užem smislu, koje Društvo nadzire i kojima upravlja, jesu rizik likvidnosti, valutni i kamatni rizik. Pored toga, Društvo nadzire i upravlja ostalim rizicima značajnim za njegovo poslovanje – tržišnim rizikom, kreditnim rizikom te drugim rizicima.

5.2 Tržišni rizik

Društvo posluje na jedinstvenom europskom tržištu usluga u zračnoj plovidbi, u konkurenciji drugih pružatelja usluga, posebice iz država članica EUROCONTROL-ovog sustava rutnih naknada sa kojima RH ima direktnu državnu granicu. Pravni okvir unutar kojeg Društvo posluje čini skup međunarodnih i nacionalnih propisa koji se primjenjuju u obavljanju temeljne djelatnosti Društva i od kojih su za sustav financiranja najznačajniji: Odluka Vlade Republike Hrvatske od 27.12.1996. o pristupanju Međunarodnoj konvenciji o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe - EUROCONTROL iz 1960., s protokolima iz 1970., 1978. i 1981. i Mnogostranom sporazumu o rutnim naknadama iz 1981. (*Multilateral Agreement relating to Route Charges; Međunarodni ugovori, 14/1996*) kojom je Republika Hrvatska postala članicom EUROCONTROL-ovog sustava rutnih naknada, kao i sama Konvencija i Mnogostrani sporazum.

Slijedom članstva u EU i u EUROCONTROL-u, HKZP u svojem poslovanju primjenjuje uredbe Europske komisije i propise EUROCONTROL-a koji se odnose na poslovne performanse HKZP-a i sustav rutnih i terminalnih naknada (Uredba Europske komisije 390/2013, 391/2013, EUROCONTROL-ova Načela utvrđivanja baze troškova rutnih naknada i izračuna jedinične cijene, Vodič za sustav rutnih naknada i Uvjeti primjene sustava rutnih naknada i uvjeti plaćanja), kao i nacionalni Pravilnik o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada (NN 91/2013).

Navedeni propisi nalažu Društvu uspostavljanje baze troškova za rutne i terminalne usluge za svaku poslovnu godinu, prognoziranje zračnog prometa i formiranje jedinične cijene usluga (*unit rate*) po kojoj se korisnicima naplaćuju pružene usluge. Promet, kao čimbenik tržišnog poslovanja, značajan je iz aspekta ostvarenja planiranih prihoda, održavanja potrebne likvidnosti i stabilnosti financijskog i poslovnog sustava.

Kako je Društvo od 1.1.2015. obveznik primjene „*determined cost*“ modela nadoknade troškova poslovanja sukladno uredbi 391/2013., stoga je, pored učinkovite kontrole i planiranja troškova, od velikog značaja što točnije prognoziranje, odnosno planiranje, zračnog prometa kao čimbenika koji određuje jedinične cijene usluga i godišnji prihod Društva.

Tržišni rizik, a posebice rizik ostvarivanja prometa i prihoda, dodatno je aktualiziran s obzirom proces izrade novog petogodišnjeg plana performansi za treće referentno razdoblje odnosno za 2020-2024 (odnosno RP3) i izmijenjenu dosadašnju „Charging and Performance“ regulativu. Nova verzija predmetne regulative

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

uvodi dodatna ograničenja, potencijalno rigoroznije penale, rizike pa čak i neizvjesnosti koji mogu negativno materijalizirati u području petogodišnjih investicija, kapaciteta, jediničnih cijena, prometa, prihoda i slično. Sve navedeno dodatno i značajno usložnjava i do sada vrlo izazovan RP2 model zadovoljavanja, od EK dodijeljenih, ciljeva u četiri temeljna poslovna područja te ga odredbama iste regulative čini puno izazovnijim i rizičnjim po održivost poslovnog modela Društva.

Dodatno, cijeli spektar tržišnih izazova dodatno je naglašen očekivanim nastavkom provedbe započetog procesa BiH ATM tranzicije te dalnjim razvojem i uvođenjem FRA koncepta organizacije zračnog prostora (Free Route Airspace) kao i promjenom ovlasti upravitelja ATM mreže (Network Manager) koji će biti u poziciji samostalno i diskrecijski mijenjati zračne tokove iz smjera zagušenijih u manje zagušene pravce čime direktno utječe na ostvarivanje prihoda svakog ANSP-a.

5.3 Rizik operativne poluge

Visoka razina operativne poluge koja karakterizira cijelu europsku ANS industriju (dominantno određena odredbama kolektivnog ugovora vezanih uz materijalna prava radnika te troškove amortizacije temeljene na visokoj kapitalnoj angažiranosti resursa u vidu sofisticiranog tehničko-tehnološkog parka) sugerira značajan Financijski rizik inherentan HKZP poslovanju, koji se može materijalizirati u vidu narušavanja operativne profitabilnosti i novčanih tokova u slučaju značajnijeg negativnog odstupanja ostvarene u odnosu na planiranu strukturu i opseg zračnog prometa. Prevencija i upravljanje ovim rizikom provodi se putem periodičnih poslovnih izvještaja, rezultati kojih u slučaju da sugeriraju neprihvatljivu razinu rizika ostavljaju prostor poslovodstvu da pravovremeno djeluje u cilju osiguranja kontinuiteta održive profitabilnosti i likvidnosti.

5.4 Kamatni rizik

Kamatni rizik jest rizik od promjene vrijednosti financijskog instrumenta uslijed promjene tržišnih kamatnih stopa u odnosu na kamatne stope koje se primjenjuju na financijski instrument. Drugim riječima, kamatni rizik jest mogućnost ostvarenja gubitaka (ili dobitka) zbog promjene tržišnih kamatnih stopa u odnosu na kamatne stope koje se primjenjuju na financijsku imovinu ili obveze Društva. Nije bilo značajnijih promjena utjecaja kamatnog rizika na poslovanje Društva. Neovisno o tome, Društvo i dalje razmatra opciju dodatnog umanjenja kamatnog rizika putem zamjene novčanih tokova iz varijabilnih kamatnih stopa u fiksne kamatne stope (eng: Interest Rate Swap).

5.5 Kreditni rizik

Kreditni rizik podrazumijeva rizik od toga da druga ugovorna strana neće u planiranom roku, djelomično ili potpuno izvršiti svoje obveze te da će time uzrokovati ekonomske gubitke Društву. Imovina koja potencijalno može izložiti Društvo kreditnom riziku sastoji se uglavnom od oročenih depozita, novca i novčanih ekvivalenta i potraživanja od kupaca. Potraživanja od kupaca usklađena su za iznos ispravka sumnjivih i spornih potraživanja, dok su raspoloživ novac i novčani ekvivalenti te depoziti raspoređeni kod dvije najveće hrvatske banke. S ciljem dodatnog ublažavanja kreditnog rizika razmatra se opcija dodatne disperzije novca i novčanih ekvivalenta na druge financijske institucije i investicijske proizvode prihvatljivog profila rizika. Nije bilo značajnijih promjena utjecaja kreditnog rizika na poslovanje Društva.

HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE	Godišnji Izvještaj o stanju Društva za 2018.	Verzija: 1.0 Datum: 30.04.2019. Oznaka: IZV-HKZP-2018-001

5.6 Valutni rizik

Valutni rizik nastaje za poslovni subjekt uvijek kada dolazi do promjene inter-valutnog tečaja poslovnom subjektu relevantnih valutnih parova. Službena valuta u kojoj Društvo vrednuje svoje transakcije jest hrvatska kuna. Dinamički, valutni rizici se realiziraju te predstavljaju stvarne direktnе posljedice na novčane tokove Društva u trenutku naplate odnosno plaćanja određenih transakcija, za razliku od onih kada se ne realiziraju, odnosno samo evidentiraju u finansijskim izvještajima Društva prilikom svođenja pozicija imovine i obveza Društva nominiranih u stranoj valuti u hrvatske kune primjenom valutnih tečajeva koji su važeći na datum bilance/izvješća o finansijskom položaju. Nastale tečajne razlike knjiže se u korist ili na teret računa dobiti i gubitka/izvješća o sveobuhvatnoj dobiti.

Kako je euro za Društvo najznačajnija strana valuta, bilo u pogledu pozicija bilance stanja bilo u smislu valutne strukture poslovnih transakcija, te s obzirom na zabilježenu aprecijaciju kune u prethodnoj godini, zabilježeno je ostvarenje nešto više vrijednosti negativnih tečajnih razlika tijekom 2018. odnosu na dosadašnje godine, ali s obzirom da se je tu najvećim dijelom radilo o nerealiziranim odnosno obračunatim negativnim tečajnim razlikama, valutni rizik nalazimo prihvatljivim zbog politike stabilnog pariteta EUR/HRK koju provodi HNB.

5.7 Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti jest rizik od toga da Društvo neće biti u mogućnosti ispuniti svoje finansijske obveze drugoj ugovornoj strani.

Društvo upravlja rizikom likvidnosti tako da naplatu svojih potraživanja vrši preko paneuropskog, EUROCONTROL-ovog sustava naplate rutnih i terminalnih naknada čime osigurava vrlo visok stupanj naplate svojih potraživanja (povjesno preko 99 %), kontinuirano prati i analizira predviđeni i stvarni novčani tok na osnovi dospjelosti finansijskih obveza te održavanjem odgovarajućih iznosa visoko likvidne imovine (gotovog novca i depozita) kako bi se posebno umanjili rizici likvidnosti po naslovu neplaniranih ili izvanrednih novčanih izdataka.

5.8 Rizik supsidijarne odgovornosti

HKZP nema obveza po supsidijarnoj odgovornosti u odnosu na FABCE Aviation Services Ltd.

5.9 Investicijski rizik

U kontekstu poslovanja HKZP-a, investicijski rizik predstavlja opasnost materijalizacije potencijalnih negativnih finansijskih učinaka proizišlih odredbama postojeće i Nove regulative, a koji se temelje na potencijalnom neispunjavanju investicijskog plana HKZP-a uslijed rizika koji proizlazi iz kompleksnih imovinsko-pravnih odnosa, rješavanje kojih je dugotrajno i upravljanje kojima je u značajnoj mjeri van kontrole HKZP-a. Tijekom 2018. HKZP je nastavio provedbu svojih investicijskih projekata dinamikom bržom od RP2 plana uslijed čega se u ovom trenutku očekuje potpuna nadoknada niže realizacije investicija zabilježene tijekom prvih godina RP2 razdoblja te potpuno ispunjenje RP2 plana..

5.10 Rizik upravljanja kapitalom

S obzirom na negativan neto dug Društva na 31.12.2018. rizike vanjskog financiranja nalazimo zanemarivima.

6 Zaključak

U izvještajnom razdoblju Društvo je ostvarilo dobit prije oporezivanja u iznosu od 52,7 milijuna kn. Kroz finansijska izvješća HKZP-a za 2018., vidljiva je određenost Društva ka osiguravanju potrebnih sredstava kako bi se isto zaštitilo od potencijalnog rizika poremećaja likvidnosti i solventnosti tržišta, kao i od prijetnji koje donosi „determined cost recovery“ model financiranja, negativni rizici kojeg su se prvi put značajnije materijalizirali tijekom 2018. u vidu kompenzacije koju će Društvo nadoknaditi korisnicima usluga u zračnom prometu putem korekcije jedinične cijene usluga u narednim razdobljima unutar naplatnih zona na koje se predmetne regulatorne korekcije cijene odnose. Predmetni rizici su putem novog regulatornog okvira, odnosno izmjenjenom *determined cost* modelu financiranja unutar RP3 dodatno naglašeni kroz odredbe vezane uz podjelu rizika povezanih s prometom, podjelu rizika povezanih s troškovima, finansijske kazne te prosljeđivanje sredstava zaprimljenih iz EU sufinanciranih projekata korisnicima usluga.

Tijekom 2018. Društvo je nastavilo uspješno povlačiti sredstva projektnih sufinanciranja iz EU fondova te je tijekom 2018. iz istih izvora realiziralo 3,8 milijuna kn pozitivnih novčanih tokova – neto.

Plan investicija u 2018. realiziran je u iznosu od 111,2 milijuna kn, što predstavlja ostvarenje 112,7 % cilja finansijske realizacije za 2018.

Društvo kontinuirano nastavlja proces stručnog osposobljavanja svojih zaposlenika, s posebnim naglaskom na održavanju visokog stupnja kompetentnosti operativnog osoblja i visokog stupnja sigurnosti i kvalitete usluga u zračnoj plovidbi. U tom smislu, očekuje se nastavak kako unutarnjeg (školovanje zaposlenika u prostorijama Društva temeljem načela unutarnjeg transfera znanja), tako i školovanja zaposlenika na vanjskim obrazovnim ustanovama.

Društvo je prepoznalo važnost sustava upravljanja, procesne orijentiranosti, upravljanja performansama i međunarodne suradnje (prije svega kroz COOPANS, FAB CE, SESAR DM i SESAR2020) kvaliteta čega je potvrđena opetovanom SES nagradom koju EK već nekoliko uzastopnih godina dodjeljuje HKZP-u.

- kraj dokumenta -